

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**İLKOKUL 4. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE
BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÖĞRETİMİN ÖĞRENCİLERİN
BAŞARILARINA DERSE YÖNELİK TUTUMLARINA VE
KALICILIKLARINA ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MEHMET AKİF HAYAL

DANIŞMAN

DOÇ. DR. HALİL İBRAHİM SAĞLAM

HAZİRAN 2015

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**İLKOKUL 4. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE
BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÖĞRETİMİN ÖĞRENCİLERİN
BAŞARILARINA DERSE YÖNELİK TUTUMLARINA VE
KALICILIKLARINA ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MEHMET AKİF HAYAL

DANIŞMAN

DOÇ. DR. HALİL İBRAHİM SAĞLAM

HAZİRAN 2015

BİLDİRİM

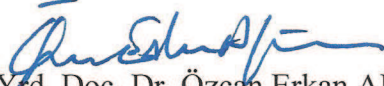
Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu, akademik ve etik kuralları gözeterek çalıştığımı ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt ederim.

Mehmet Akif HAYAL

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

“İlkokul 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde bilgisayar destekli öğretimin öğrencilerin başarılarına, derse yönelik tutumlarına ve kalıcılıklarına etkisi” başlıklı bu yüksek lisans tezi sınıf eğitimi bilim dalında hazırlanmış ve jürimiz tarafından kabul edilmiştir.

Başkan: Yrd. Doç. Dr. Özcan Erkan AKGÜN

Üye: Doç. Dr. Mustafa BEKTAŞ

Üye: Doç. Dr. Halil İbrahim SAĞLAM

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

22/06/2015

Doç. Dr. Halil İbrahim SAĞLAM

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Çağdaş toplumların oluşturulmasında alt yapıyı sağlayan derslerden biri de Sosyal bilgiler dersidir. Bu dersin amaçlarının anlaşılması, hem bireylerin topluma uyumu hem de toplumumuzun hayat standartlarının yükselmesi açısından önemlidir. Bu nedenle öğrencilerin derse aktif katılımı sağlamak ve derse karşı tutumlarını artırmak için ders içerisinde kullanılacak yöntemler ve araç gereçler özenle seçilmelidir. Sosyal bilgiler öğretiminde yeni yaklaşımlar bu hususu göz önünde bulundurmaktadır. Yeni yaklaşımlar çerçevesinde öğrenme-öğretme sürecinde kullanılan yöntemlerden birisi de bilgisayar destekli öğretim yöntemidir. Bilgisayarlar ve diğer bilişim teknolojisi araçları yardımıyla öğretmenler kendi alanlarında yeni bilgi ve beceriler kazanmakta, aynı zamanda öğrencilerin çoklu zekâ alanlarına hitap eden eleştirel ve üst düzey düşünme becerilerini içeren eğitim etkinliklerini düzenleyerek öğrencilerin öğrenmeden zevk almalarını ve yaşam boyu öğrenen bireyler haline gelmelerini sağlamaktadır.

Bu çalışmada, ilkokul 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde bilgisayar destekli öğretimin öğrencilerin başarılarına, derse yönelik tutumlarına ve bunların kalıcılığına etkisi tespit edilmeye çalışılmıştır.

Bu araştırmanın başlangıcından bitimine kadar geçen süre zarfında birçok değerli insanın ve kurumun katkıları olmuştur. Öncelikle yüksek lisans tez danışmanlığımı üstlenerek bu tezin her aşamasında bilgi ve tecrübesinden faydalanmama izin veren, her konuda bana hoşgörüsüyle rehberlik eden, yardımlarını benden esirgemeyen, çalışmamın her aşamasında beni cesaretlendirerek heyecanımı canlı tutan değerli hocam Doç. Dr. Halil İbrahim SAĞLAM'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Gerek ders aşamasında gerekse uygulama aşamasında görüş ve önerilerinden yararlandığım kıymetli hocalarım Doç. Dr. Ergün ÖZTÜRK'e, Doç. Dr. Mustafa BEKTAŞ'a ve Doç. Dr. Hüseyin ÇALIŞKAN'a çok teşekkür ederim.

Çeşitli vesilelerle fikir alışverişinde bulunduğum ve aynı çalışma ortamını paylaştığımız Dr. Dursun AKSU'ya, Arş. Gör. Asena AYVAZ'a, lisans ve yüksek lisans öğrenimim boyunca dostluklarını benden esirgemeyen değerli arkadaşlarım

Arş. Gör. Alper ÇORAPÇIGİL'e, Arş. Gör. Ensar AYDIN'a ve Buket KARADAĞ'a teşekkür etmeyi borç bilirim. Bugüne kadar maddi ve manevi desteklerini benden esirgemeyen annem, babam ve kardeşlerime, neşesi ile hayatıma can katan değerli eşim Esmâ CAN HAYAL'e teşekkür eder, şükranlarımı sunarım.

Mehmet Akif HAYAL

Hendek, 2015

ÖZET

İLKOKUL 4. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÖĞRETİMİN ÖĞRENCİLERİN BAŞARILARINA DERSE YÖNELİK TUTUMLARINA VE KALICILIKLARINA ETKİSİ

Hayal, Mehmet Akif

Yüksek Lisans Tezi, İlköğretim Anabilim Dalı, Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Halil İbrahim SAĞLAM

Mayıs, 2015. XV + 96 Sayfa.

Bu araştırma, ilkokul 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde bilgisayar destekli öğretimin öğrencilerin başarılarına, derse yönelik tutumlarına ve bunların kalıcılığına etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır. Bu araştırmanın çalışma grubunu, 2013-2014 eğitim-öğretim yılı, Sakarya ili, Serdivan ilçesindeki Zübeyde Hanım İlkokulu'nda öğrenim gören 4-A ve 4-B sınıflarındaki öğrenciler oluşturmuştur. Araştırma, deney grubu olarak belirlenmiş 4-B sınıfında 33 öğrenciyle ve kontrol grubu olarak belirlenmiş 4-A sınıfındaki 33 öğrenciyle gerçekleştirilmiştir.

Çalışma sürecinde deney grubu, bilgisayar laboratuvarında bilgisayar destekli öğretim yöntemi ile ders işlerken, kontrol grubuna ise geleneksel öğretim yöntemine göre ders işlenmiştir. Araştırmada veri toplamak amacıyla Üretimden Tüketime Ünitesi Başarı Testi (ÜTÜBT) ve Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği (SBTÖ)'den yararlanılmıştır.

Araştırmada toplanan verilerin analizinde SPSS 18.0 paket programı kullanılmıştır. Bu bağlamda veriler, Friedman analizi, Wilcoxon işaretli sıralar testi, ilişkisiz örneklem için t-testi ve ilişkisiz ölçümler için Mann Whitney U-testi aracılığıyla çözümlenmiştir.

Araştırmanın sonuçlarından hareketle, bilgisayar destekli öğretimin öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde akademik başarılarını, derse yönelik tutumlarını ve kalıcılıklarını anlamlı düzeyde artırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bilgisayar Destekli ğretim, Sosyal Bilgiler ğretimi, Akademik Başarı, Tutum.

ABSTRACT

THE EFFECTS OF COMPUTER ASSISTED INSTRUCTION FOR SUCCESS OF STUDENTS AND THEIR ATTITUDES TOWARDS COURSE IN 4TH GRADE SOCIAL STUDIES COURSE

Hayal, Mehmet Akif

Master Thesis, Department of Elementary Education, Division of Primary Education

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Halil İbrahim SAĞLAM

May, 2015. XV+ 100 Pages

This study was conducted to examine the effects of computer assisted instruction to success of students which are in 4th grade social studies course and their attitudes towards course. The study group of this research as composed of students in class of 4-A and 4-B in Zübeyde Hanım Primary School in Serdivan, district of Sakarya city, in 2013-2014 academic year. The study was carried out with 33 students in 4-B as experimental group and 33 students in 4-A as control group.

During the study period, experimental group studied in computer laboratory with learning objects prepared according to the method of computer assisted instruction, while the control group was studying according to traditional teaching methods. The data tools used in the study were utilized ÜTÜBT and SBTÖ scales.

SPSS 18.0 soft ware was used in the analysis of data collected in this research. In this regard, data was analyzed through Friedman analysis, Wilcoxon signed rank test, t-test for independent samples and Mann-Whitney U-test for unrelated measures.

The findings of the research in mind, it has been observed that the computer based instruction for Social Studies effects the academic achievement of students and students' attitudes towards Social Studies in a positive direction.

Keywords: Computer Assisted Instruction, Teaching Social Studies, Academic Achievement, Attitude.

İÇİNDEKİLER

BİLDİRİM.....	iii
JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	iv
ÖNSÖZ.....	v
ÖZET.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	x
TABLOLAR LİSTESİ.....	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xv
BÖLÜM I, GİRİŞ.....	16
1.1 PROBLEM CÜMLESİ.....	17
1.2 ALT PROBLEMLER.....	18
1.3 ÖNEM.....	18
1.4 VARSAYIMLAR.....	19
1.5 SINIRLILIKLAR.....	19
1.6 SİMGELER VE KISALTMALAR.....	20
1.7 TANIMLAR.....	20
BÖLÜM II, ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	21
2.1 ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ.....	21
2.1.1 Sosyal Bilgiler.....	21
2.1.2 Sosyal Bilgiler Programı.....	23
2.1.3 Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum.....	31
2.1.4 Eğitim-Öğretimde Teknoloji.....	32
2.1.5 Eğitim-Öğretimde Bilgisayar Kullanımı.....	33
2.1.6 Bilgisayar Destekli Öğretim.....	35

2.1.7 BDÖ'nün Üstünlükleri ve Sınırlılıkları.....	40
2.1.8 Bilgisayar Destekli Öğretim ve Sosyal Bilgiler.....	42
2.2 İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	43
2.2.1 Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar.....	43
2.2.2 Yurtdışında Yapılan Araştırmalar.....	49
2.3 ALANYAZIN TARAMASININ SONUCU.....	51
BÖLÜM III, YÖNTEM.....	52
3.1 ARAŞTIRMA MODELİ.....	52
3.2 ÇALIŞMA GRUBU.....	53
3.3 VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	55
3.3.1 Üretimden Tüketime Ünitesi Başarı Testi.....	55
3.3.2 Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği.....	57
3.3.2 Bilgisayar Destekli Öğretim Materyali.....	59
3.4 VERİLERİN TOPLANMASI.....	60
3.5 VERİLERİN ANALİZİ.....	62
BÖLÜM IV, BULGULAR VE YORUMLAR.....	64
4.1 BAŞARI TESTİNE İLİŞKİN BULGULAR.....	64
4.1.1 Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	65
4.1.2 İkinci Alt Problem ile İlgili Bulgular ve Yorumlar.....	66
4.1.3 Üçüncü Alt Problem ile İlgili Bulgular ve Yorumlar.....	67
4.1.4 Dördüncü Alt Problem ile İlgili Bulgular ve Yorumlar.....	68
4.1.5 Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	69
4.2 TUTUM ÖLÇEĞİNE İLİŞKİN BULGULAR.....	70
4.2.1 Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	70
4.2.2 Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	71

4.2.3 Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	72
4.2.4 Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	73
4.2.5 Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	74
BÖLÜM V, TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	75
5.1 TARTIŞMA ve SONUÇ	75
5.1.2 Başarı Değişkenine İlişkin Tartışma ve Sonuç	75
5.1.2 Tutum Değişkenine İlişkin Tartışma ve Sonuç.....	77
5.2 ÖNERİLER	79
KAYNAKÇA	80
EKLER.....	88
ÖZGEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİSİ	109

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Öğrenme Alanları ile Ünitelerin İlişkilendirilmesi	29
Tablo 2. Araştırma Deseni	53
Tablo 3. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Uygulamaya Katılımı	54
Tablo 4. Araştırmaya Katılan Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Demografik Özellikleri.....	54
Tablo 5. Üretimden Tüketime Ünitesi Başarı Testinde Yer Alan Soruların Kazanımlara Göre Dağılımı	56
Tablo 6. Uygulama Takvimi	60
Tablo 7. Kolmogorov-Smirnov Testi.....	62
Tablo 8. Üretimden Tüketime Ünitesi Başarı Testi Ön-Son-Kalıcılık Testi Betimsel İstatistikleri.....	64
Tablo 9. Deney ve Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Başarı Testine Yönelik Ön Test Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin t- Testi Sonuçları	65
Tablo 10. Deney Grubu Öğrencilerinin Başarı Testine İlişkin Ön Test-Son Test-Kalıcılık Testi Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	66
Tablo 11. Friedman Testi Sonuç Tablosu	66
Tablo 12. Deney Grubu Başarı testi Ön Test- Son Test-Kalıcılık Puanları için Wilcoxon Sıra Sayıları Testi Sonuçları.....	67
Tablo 13. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Başarı Testine İlişkin Ön Test-Son Test-Kalıcılık Testi Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	68
Tablo 14. Friedman Testi Sonuç Tablosu	68
Tablo 15. Deney ve Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Başarı Testine Yönelik Son Test Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	69

Tablo 16. Deney ve Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Başarı Testine Yönelik Kalıcılık Testi Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin Mann Whitney U -Testi Sonuçları	69
Tablo 17. Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği Ön-Son-Kalıcılık Testi Betimsel İstatistikleri	70
Tablo 18. Deney ve Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Tutum Testine Yönelik Ön Test Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin t- Testi Sonuçları	71
Tablo 19. Deney Grubu Öğrencilerinin Tutum Testine İlişkin Ön Test-Son Test-Kalıcılık Testi Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	71
Tablo 20. Friedman Testi Sonuç Tablosu	72
Tablo 21. Deney Grubu Tutum Ölçeği Ön Test- Son Test-Kalıcılık Testi Puanları için Wilcoxon Sıra Sayıları Testi Sonuçları.....	72
Tablo 22. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Tutum Testine İlişkin Ön Test-Son Test-Kalıcılık Testi Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	73
Tablo 23. Friedman Testi Sonuç Tablosu	73
Tablo 24. Deney ve Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Tutum Testine Yönelik Son Test Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin Mann Whitney U -Testi Sonuçları....	74
Tablo 25. Deney ve Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Kalıcılık Testi Tutum Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin Mann-Whitney U-Testi Sonuçları.....	74

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği'ne İlişkin Path Diagramı ve Parametre Tahminleri	58
--	----

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bilim ve teknoloji alandaki hızlı gelişmeler diğer her alanda olduğu gibi, eğitimi de etkilemektedir ve bu durum bilgi toplumlarının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu durumun bir sonucu olarak da toplumların teknolojik gelişmeleri izlemeleri ve eğitim kurumlarını teknoloji ile desteklemeleri artık bir zorunluluk haline gelmiştir (Uşun, 2013: 5). Eğitim, toplumun gereksinimleri doğrultusunda, bilgi çağına uygun, bilgi toplumu üyesinin özelliklerini taşıyan bireyler yetiştirmeyi hedefler. Bu hedef doğrultusunda gerekli donanıma sahip bireylerin yetiştirilebilmesi için eğitim kurumları yeni teknolojiler ile desteklenmelidir (Tay ve Yıldırım, 2013). Sözü edilen yeni teknolojilerden biri de günümüzün etkili iletişim aracı ve bireysel öğretim aracı olarak nitelendirilen bilgisayar teknolojileridir. Çağın gerektirdiği donanıma sahip, bilgiye hızla ulaşabilen her geçen gün dijitalleşen dünyamızda topluma, dünyaya ve gelişen teknolojiye ayak uydurabilen bireyler ve etkili vatandaşlar yetiştirebilmek için eğitimde bilgisayar teknolojileri etkili bir şekilde kullanılmalıdır (Yeşiltaş ve Sönmez, 2009).

Türk Milli Eğitimi'nin amaçlarına ulaşmak için öğretim boyutunda etkili vatandaşlar yetiştirme sorumluluğu, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile birlikte ders programlarına yüklemiştir. İlköğretim kademesinde de bu sorumluluğu üzerine en fazla alan derslerden biri de sosyal bilgiler dersidir (Safran, 2008). İlköğretimde verilecek sosyal bilgiler eğitiminin ve eğitim ortamlarının, temelde etkin ve üretken vatandaşlar yetiştirmeyi hedefleyecek biçimde düzenlenmesi gerekmektedir. Bu yüzden sosyal bilgiler dersinde kullanılacak olan öğretim ortamları, yöntem ve teknikleri büyük önem arz etmektedir (Tankut, 2008: 2).

Geleneksel öğrenme öğretme ortamlarında, kalabalık sınıflar, zaman ve mekân sınırlılığı gibi nedenlerle öğrencilerin öğrenme sürecine katılımları konusunda ciddi sıkıntılar yaşanmaktadır. Bu bağlamda bilgisayarın eğitimde kullanılması ve bilgisayar destekli eğitimin işe koşulması, öğretimin verimini arttırmada bir çıkış kapısı olarak görülmeye başlanmıştır (Odabaşı, 1998). Sosyal bilgiler öğretim programının etkili bir şekilde uygulanabilmesi için de bilgisayar teknolojileri başta olmak üzere, yenilikçi öğretim modellerinin ve materyallerin kullanımı teşvik edilmektedir (Baloğlu-Uğurlu, 2009)

Sosyal bilgiler dersi kapsamında “iyi vatandaş” yetiştirebilmek, öğrenmenin kalıcılığını sağlayabilmek için soyut işlemler dönemine henüz geçmemiş öğrencilerin günlük hayatta yaşadıkları duygu ve heyecanlarına hitap edebilecek öğretim yöntemlerinden yararlanılması önemli görülmektedir. Sosyal bilgiler dersleri kültür ürünleriyle ilgilendiği için genel anlamda soyuttur ve öğrenciler için soyut olan konuları bilgisayar destekli öğretim yönteminden yararlanılarak somutlaştırmak mümkün olabilir.

İlgili literatür tarandığında ilköğretim sosyal bilgiler dersinde bilgisayar destekli eğitimle ilgili çalışmaların ortaokul düzeyinde yoğunlaşması, ilköğretim düzeyinde yapılan çalışmaların az olması sosyal bilgiler öğretiminin çağa ayak uydurması noktasında bir problem olarak dikkat çekicidir

1.1 PROBLEM CÜMLESİ

Bu araştırmanın temel problem cümlesi; “İlkokul 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde bilgisayar destekli öğretimin öğrencilerin başarılarına, derse yönelik tutumlarına ve kalıcılıklarına etkisi nedir?” şeklindedir.

1.2 ALT PROBLEMLER

1. Deney-kontrol grubunda yer alan öğrencilerin başarı testine yönelik ön test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?
2. Deney grubunda yer alan öğrencilerin başarı testine yönelik ön- son-kalıcılık testi puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?
3. Kontrol grubunda yer alan öğrencilerin başarı testine yönelik ön-son-kalıcılık testi puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?
4. Deney ve kontrol gruplarının başarı testine yönelik son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?
5. Deney ve kontrol gruplarının başarı testine yönelik kalıcılık testi puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?
6. Deney-kontrol grubunda yer alan öğrencilerin tutum ölçeğine yönelik ön test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?
7. Deney grubunda yer alan öğrencilerin tutum ölçeğine yönelik ön- son-kalıcılık testi puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?
8. Kontrol grubunda yer alan öğrencilerin tutum ölçeğine yönelik ön-son-kalıcılık testi puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?
9. Deney ve kontrol gruplarının tutum ölçeğine yönelik son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?
10. Deney ve kontrol gruplarının tutum ölçeğine yönelik kalıcılık testi puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?

1.3 ÖNEM

Etkili bir öğretim için öğretmen-öğrenci ve öğrenci-öğrenci etkileşim kalitesi önem arz etmektedir. Bu etkileşim kalitesini arttırmak için öğretim hizmetlerinde hem göze hem de kulağa hitap eden teknolojik araçların kullanılması, dolayısıyla da sınıfta çoklu ortamın oluşturulması gerekmektedir. Bilgisayar teknolojileri bu noktada birçok öğretim materyalinin vasıflarını bünyesinde barındırdığı için, öğretim

faaliyetlerini zenginleştirme açısından, oldukça faydalı görünmektedir. Bilgisayar teknolojileri ile öğrencilere okuyarak, dinleyerek, izleyerek veya uygulayarak öğrenme şansı verilebilmektedir (Yeşiltaş, 2010: 5).

Ülkemizde, bilgisayar destekli öğretim çalışmaları 90'lı yıllardan günümüze kadar süre gelmiştir. Bu çalışmaların bir kısmı da sosyal bilgiler öğretimine yönelik yapılan çalışmalardır. Araştırmanın, ilkokul 4.sınıf seviyesinde çalışılmış olmasından ve sosyal bilgiler dersinde bilgisayar destekli öğretimin öğrencilerin akademik başarısına, derse yönelik tutumlarına ve bunların kalıcılığına etkisinin tespit edilmesi açısından alana katkı sağlayacağı ön görülmektedir. Araştırmada elde edilen verilerin hem sosyal bilgiler alanında hem de ilkokul düzeyine bilgisayar destekli öğretim yöntemini araştırarak ve uygulayacak kimselere rehberlik edeceği düşünülmektedir.

1.4 VARSAYIMLAR

1. Öğrenciler başarı testi ve tutum testini yanıtlamada gerçek beceri, duygu ve düşüncelerini yansıttıkları varsayılmıştır.
2. Kontrol ve deney gruplarındaki öğrencilerin birbirleriyle bilgi alışverişinde bulunmadığı varsayılmıştır.

1.5 SINIRLILIKLAR

1. Araştırma bulguları, 2013-2014 eğitim öğretim yılı, Zübeyde Hanım İlkokulu'na devam eden 33'ü deney (4-B), 33'ü kontrol grubu (4-A) olmak üzere toplam 66 öğrenciden elde edilen bulgularla sınırlıdır.
2. Araştırmanın bulguları, "Üretimden Tüketime" ünitesi kazanımlarının ölçüldüğü "Üretimden Tüketime Ünitesi Başarı Testi" ve "Sosyal bilgiler Dersi Tutum Ölçeği" ile elde edilen verilerle sınırlıdır.
3. Araştırma, 5 hafta boyunca 15 ders saati süresi ile sınırlıdır.

1.6 SİMGELER VE KISALTMALAR

ÜTÜBT: Üretimden Tüketime Ünitesi Başarı Testi

SBTÖ: Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği

BDÖ: Bilgisayar Destekli Öğretim

1.7 TANIMLAR

Bilgisayar Destekli Öğretim (BDÖ): Öğrencilerin kendi öğrenme hızlarına öğrenmesini sağlayan, öğrencileri sürekli etkin tutan, ilgilendiği konu ile ilgili sorulara yanıt veren ve yanıtın doğruluğunu anında denetleyen, konuları sistematik olarak öğreten eğitim ve öğretim yöntemidir (Varol, 1996, akt. Kuş, 2006: 19).

Geleneksel Öğretim Yöntemi: Öğrenme öğretme sürecinin bilgisayar destekli öğretimden yararlanılmadan yürütülmesi, bu sürecin sosyal bilgiler ders kitabı setinde yer alan etkinliklerden yararlanılarak gerçekleştirilmesidir.

BÖLÜM II

ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1 ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ

2.1.1 Sosyal Bilgiler

Her toplum kendi devamlılığını sağlayacak, toplumu ileriye taşıyacak etkili vatandaşlar yetiştirmek ister. Bunu yapmanın en etkili yollarından biri de eğitimidir. Bu eğitimin etkili olması içerisinde evrensel ve milli özellikleri taşıyan programlarla mümkündür. Eğitim programlarının içerisinde de sosyal bilgiler bu amaçlara yönelik önemli bir ders olarak ilköğretim kademesinde yer almaktadır.

İlköğretim programında yer alan sosyal bilgiler dersi çocuğun sosyal yaşantısıyla yakından ilgilidir. Çocuk içinde yaşadığı topluma ait yakın ve uzak çevresini, geçmişini, bugünü ve geleceğini bu ders içerisinde tanır. Böylelikle çocuğa, toplumun beklenti ve ideallerinin kazandırılması sağlanır (Binbaşoğlu, 1987: 40). Sosyal bilgiler dersine yönelik bu tür işlevlerin, eğitim ve öğretim sürecindeki öneminin daha iyi anlaşılabilmesi için, öncelikli olarak “Sosyal Bilgiler” kavramını tanımlamak gerekir. Literatürde Sosyal bilgiler ile ilgili birçok tanım bulunmaktadır. Bu tanımlardan bazıları aşağıda verilmiştir:

Bütün çeşitliliğiyle yeryüzüne bağlı olayları tanıtan, bunların oluş sebeplerini açıklayan, vatandaşlık hak ve ödevlerinin, sorumluluklarının neler olduğunu belirten, kısaca insan ve onun sosyal ve fiziki çevresiyle geçmişte, günümüzde ve gelecekteki etkileşimini ortaya koyan bilgilerdir (Çakıroğlu, 1987: 449).

Sosyal Bilgiler, kritik sosyal konularda vatandaşlık becerilerinin uygulanması amacıyla, sosyal ve beşeri bilimler kavramlarının disiplinlerarası bir yaklaşımla kaynaştırılmasıdır (Barth, 1991, akt. Öztürk, 2012: 3).

Demokratik toplumda sorumlu vatandaş yetiştirmek için insan ilişkilerinin incelenmesi ve kültürel mirasın temel özelliklerini aktaran program alanıdır (Garcia ve Michaelis, 1992, akt. Kılıçoğlu, 2009: 5).

Sosyal bilgiler, sosyal bilimler ve insanla ilgili diğer bilimlerin içerik ve yöntemleri doğrultusunda insanın fiziksel ve sosyal çevresiyle etkileşimini zaman süreci bağlamında disiplinler arası bir yaklaşımla ele alan ve küreselleşen bir dünyada yaşamla ilgili temel demokratik değerlerle donatılmış, düşünen ve becerikli demokratik vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlayan bir çalışma alanıdır (Doğanay, 2002: 17).

Sosyal bilgiler eğitimi ile ilgili bilgi üreten ve bu alanda önde kuruluşlardan biri olan Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (NCSS) 1992 yılında sosyal bilgilerin tanımıyla ilgili tartışmalara son vermek amacıyla kapsamlı bir tanım ortaya koymaya çalışmıştır. Bu tanıma göre sosyal bilgiler şu şekilde tanımlanmaktadır (Öztürk, 2012: 3-4):

“Sosyal Bilgiler, vatandaşlık yeterlikleri kazandırmak için sanat, edebiyat ve sosyal bilimlerin disiplinler arası bir yaklaşımla birleştirilmesinden oluşan bir çalışma alanıdır. Okul programı içinde Sosyal Bilgiler, antropoloji, arkeoloji, ekonomi, coğrafya, tarih, hukuk, felsefe, siyasal bilimler, psikoloji, din, sosyoloji ve sanat, edebiyat, matematik ve doğa bilimlerinden uygun ve ilgili içeriklerden süzülen sistematik ve eşgüdümlü bir çalışma alanı sağlar. Sosyal Bilgilerin temel amacı, birbirlerine bağımlı, küresel bir dünyada, kültürel farklılıkları olan demokratik bir toplumun vatandaşları olarak kamu yararına bilgiye dayalı, mantıklı kararlar verebilme yeteneği geliştirmek için genç insanlara yardımcı olmaktır.”

Ülkemizde sosyal bilgilerle ilgili kapsamlı tanım, 2005 sosyal bilgiler programını hazırlayan komisyon tarafından yapılmıştır. Bu tanıma göre Sosyal bilgiler (MEB, 2005);

“Bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimler ve vatandaşlık bilgileri konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleşmesini içeren; insanın sosyal ve fiziki çevresiyle

etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersi”

Safran’a (2008) göre bu tanımda sosyal bilgiler ile ilgili dört boyut ortaya çıkmaktadır. Bunlardan ilki sosyal bilgilerin bireyin toplumsal var oluşunu gerçekleştirmek amacıyla olması, ikincisi sosyal bilgilerin sosyal bilimler ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtması, üçüncüsü sosyal bilgilerin insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşimini zaman boyutunda ele aldığı ve dördüncüsü de sosyal bilgilerin toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ders olduğudur.

Son yıllarda ülkemizde araştırmacılar tarafından yapılan farklı tanımlarda dikkat çekicidir. Bu bağlamda, Öztürk (2009) sosyal bilgileri; “değişen ülke ve dünya koşullarında bilgiye dayalı karar alıp problem çözebilen etkin vatandaşlar yetiştirmek amacıyla sosyal ve beşeri bilimlerden aldığı bilgi ve yöntemleri kaynaştırarak kullanan bir öğretim programı” olarak tanımlamakta; Meydan ise (2011) sosyal bilgileri, “çocuğun yakın çevresini tanımaya, yurt sevgisini kuvvetlendirmesine yardım eden, bireyin demokratik tutum ve değerlere sahip, problem çözme ve karar alma becerileriyle donanmış, üretken ve katılımcı olmasını hedefleyen bir ders” olarak tanımlamaktadır.

Tanımlardan da anlaşılacağı gibi sosyal bilgiler, öncelikli olarak vatandaşlık bilgi, tutum ve becerisi kazandırmayı amaçlayan ve aynı zamanda bireyin çevresinde olup bitenleri, geçmişi, bugünü ve geleceği ile bağlantılı biçimde anlamasına ve içselleştirmesine yardımcı olan bir ders olduğu ifade edilebilir.

2.1.2 Sosyal Bilgiler Programı

Ülkemizde sosyal bilgiler programlarının kapsamına giren dersler ilk kez Sultan II. Abdülhamit (1876-1906) zamanında ilkokul programlarına girmiştir. Bu dönemde sadece Tarih ve Coğrafya dersleri bazı programlarda yer almıştır. 1913 yılında çıkarılan geçici ilköğretim kanunu tarih ve Coğrafya derslerinin yanı sıra Malumat-ı Vataniye (Yurttaşlık Bilgisi) ve Ahlakiye ve İktisadiye dersleri de ilköğretim okulu programında yer almıştır. Bu derslerin programda yer almasında elbette II. Meşrutiyet Devrinde İttihat ve Terakki Partisinin yurt sever ve nitelikli Osmanlı yurttaşları yetiştirme politikasının etkisi olmuştur (Özdemir, 2009).

Cumhuriyet'in ilanından sonra, yeni Türk Devleti'nin ideolojisini genç nesillere benimsetmek; milli, manevi ve ahlaki değerlerle donatılmış, fikri, vicdanı, irfanı hür nesiller yetiştirmek gayesiyle 1926 yılından itibaren hazırlanan bütün programlarda tarih, coğrafya ve yurt bilgisi derslerine yer verilmiştir. 1926 programı zaman zaman yapılan değişikliklerle 1962 yılına kadar gelmiştir. 1962 yılında yayımlanan İlkokul Program Taslağı'nda, disiplinler arası bir yaklaşımla "Toplum ve Ülke İncelemeleri" adı altında birleştirilmiş ve bu ders 1968 yılında "Sosyal Bilgiler" adını almıştır. 1968 yılından itibaren ilkokullarda, 1975 yılından itibaren de ortaokullarda okutulmaya başlanan sosyal bilgiler dersi 1985 yılında II. kademedeki Milli tarih, Milli coğrafya ve vatandaşlık bilgisi dersleri olarak verilmiştir. 1997-1998 öğretim yılından itibaren ise 4-7. sınıflarda tekrar sosyal bilgiler dersi olarak okutulmaya başlanmıştır (Yarar, 2010).

Milli Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı bünyesinde ilköğretim programlarını yeniden düzenlemek ve yeni bir anlayış geliştirmek üzere çalışmalar yapılmış ve hazırlanan bu programların, 2004-2005 öğretim yılında farklı illerde pilot uygulaması yapılarak, 2005-2006 öğretim yılında da tüm illere uygulamaya geçilmiştir. Yenilenen bu programlar arasında sosyal bilgiler programı da yer almaktadır.

Yenilenen sosyal bilgiler öğretim programı öğrencileri etkin bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Bu etkin birey bilgiyi üretmek ve doğru bir şekilde kullanmak için gerekli olan beceri, kavram ve değerlere sahiptir. Sosyal bilgiler öğretim programı şu ilkeleri benimsemektedir (MEB, 2005: 51):

- Her öğrencinin birey olarak kendine özgü olduğunu kabul eder.
- Öğrencilerin gelecekteki yaşamlarına ışık tutarak, bireylerden beklenen niteliklerin geliştirilmesine duyarlılık gösterir.
- Bilgi, kavram, değer ve becerilerin gelişmesini sağlayarak, öğrenmeyi öğrenmenin gerçekleşmesine öncelik verir.
- Öğrencileri düşünmeye, soru sormaya ve görüş alışverişi yapmaya özendirir.

- Öğrencilerin fiziksel ve duygusal açıdan sağlıklı ve mutlu bireyler olarak yetişmesini amaçlar.
- Millî kimliği merkeze alarak, evrensel değerlerin benimsenmesine önem verir.
- Öğrencilerin kendi örf ve âdetleri çerçevesinde ruhsal, ahlâkî, sosyal ve kültürel yönlerden gelişmesini hedefler.
- Öğrencilerin haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren bireyler olarak yetişmesini önemser.
- Öğrencilerin toplumsal sorunlara karşı duyarlı olmasını sağlar.
- Öğrencilerin öğrenme sürecinde deneyimlerini kullanmasına ve çevreyle etkileşim kurmasına olanak sağlar.
- Her öğrenciye ulaşabilmek için öğrenme-öğretme yöntem ve tekniklerindeki çeşitliliği dikkate alır.
- Periyodik olarak, öğrenci çalışma dosyalarına bakılarak öğrenme ve öğretme süreçlerinin akışı içerisinde değerlendirmeye olanak sağlar.

2005 yılında uygulamaya konulan sosyal bilgiler programı, programların hazırlanmasında getirilen farklı bir anlayışın yanında, sosyal bilgilerin kavramsal olarak ele alınışında da bazı yenilikler getirmiştir. Yeni sosyal bilgiler programı bilgi, beceri ve değer boyutlarına dayalı disiplinlerarası bir yaklaşımla tasarlanmıştır (Doğanay, 2008). Sosyal bilgiler dersi, demokratik değerleri benimsemiş vatandaşlar olarak öğrencilerin içinde yaşadığı topluma uyum sağlamalarını ve öğrencilere bu bilgi birikimini yaşama geçirilebilecek donanımlar kazandırmayı amaçlamaktadır (MEB, 2005).

2.1.2.1. Sosyal bilgiler programının deseni

Genel amaçlar incelendiğinde disiplinler arası bir yaklaşıma göre tasarlandığı dikkat çekmektedir. Ayrıca 2005 programında konuların sarmal bir yaklaşımla ele alındığı görülmektedir. Sarmal yaklaşımda içerik doğrusal bir sıra izlemez ve konuların yeri ve zamanı geldiğinde tekrar ele alınması söz konusudur. Her konunun kendi içindeki

konuları arasında da bir ardışıklık vardır. Yeni sosyal bilgiler programında da diğer ilköğretim programlarındaki gibi, konular hem de diğer derslerdeki konularla veya ara disiplinlerle ilişkili ve ardışık biçimde düzenlenmiştir (Özdemir, 2009).

2.1.2.2. Sosyal bilgiler programının amacı

Sosyal bilgiler dersinin öğretiminde en önemli amaç, öğrenciye "toplumsal kişilik" kazandırmaktır. Toplumsal kişiliğin de en önemli özelliği "iyi bir yurttaş" olmaktır. Sosyal bilgiler dersi, bireye "iyi bir yurttaş" olmayı hem kendisine, hem ailesine, çevresindeki diğer insanlara, yasalara ve devlete karşı görev ve sorumluluklarının neler olduğunu ve özellikle toplumsal çevresine etkili bir biçimde nasıl uyum yapılacağını öğretir (Sözer, 1998). Bu bağlamda sosyal bilgiler öğretimiyle öğrencilere kazandırılmak istenen özellikler sosyal bilgiler dersinin genel amaçları olarak nitelendirilebilir (Sağlam, 2011).

2005'te uygulamaya konulan yeni sosyal bilgiler programında amaçlar, genel amaçlar ve ünite kazanımları olarak belirlenmiştir. Programda kazanım kavramı "öğrenme süreci içerisinde, planlanmış ve düzenlenmiş yaşantılar yoluyla öğrencinin kazanması beklenen bilgi, beceri, tutum ve değerler" şeklinde tanımlanmış olup, sosyal bilgiler programında yer alan amaçlara ulaşılmasını sağlamak amacıyla 4. sınıflar için toplam 46 kazanım belirlenmiştir (MEB, 2005). Bu kazanımlar sosyal bilgiler dersinin amaçlarına ulaşılmasında büyük önem taşımaktadır.

Sosyal bilgiler programlarının kazanımları ile öğrencilere gerçek yaşamda kullanacakları eleştirel düşünme, yaratıcılık, problem çözme, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, girişimcilik gibi becerilerin ve adil olma, bilimsellik, çalışkanlık, barış ve sorumluluk gibi değerlerin kazandırılması hedeflenmiştir. Programdaki kazanımlar diğer dersler ve ara disiplinlerle de ilişkilendirilmiş olup, 4. sınıf programında yer alan 46 kazanımdan 16 kazanımın Türkçe dersi ile, 7 kazanımın Matematik dersi ile, 10 kazanımın da Fen ve Teknoloji dersi ile ilişkisi kurulmuştur. Milli Eğitim Bakanlığı'nın 7. sınıfın sonuna gelmiş bir öğrencide olmasını istediği 17 genel amaç şunlardır (MEB, 2005):

- Özgür bir birey olarak fiziksel, duygusal özelliklerinin; ilgi, istek ve yeteneklerinin farkına varır.

- Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak, vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, ulusal bilince sahip bir vatandaş olarak yetişir.
- Atatürk İlke ve İnkılâplarının, Türkiye Cumhuriyetinin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrar; lâik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olur.
- Hukuk kurallarının herkes için bağlayıcı olduğunu, tüm kişi ve kuruluşların yasalar önünde eşit olduğunu gerekçeleriyle bilir.
- Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel öge ve süreçleri kavrayarak, milli bilincin oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul eder.
- Yaşadığı çevrenin ve dünyanın coğrafi özelliklerini tanıyarak, insanlar ile doğal çevre arasındaki etkileşimi açıklar.
- Bilgiyi uygun ve çeşitli biçimlerde (harita, grafik, tablo, küre, diyagram, zaman şeridi vb.) kullanır, düzenler ve geliştirir.
- Ekonominin temel kavramlarını anlayarak, kalkınmada ve uluslararası ekonomik ilişkilerde ulusal ekonominin yerini kavrar.
- Meslekleri tanır, çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemine ve her mesleğin gerekli olduğuna inanır.
- Farklı dönem ve mekânlara ait tarihsel kanıtları sorgulayarak insanlar, nesnelere, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirler, değişim ve sürekliliği algılar.
- Bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanır.
- Bilimsel düşünmeyi temel alarak bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretmede bilimsel ahlakı gözetir.
- Birey, toplum ve devlet arasındaki ilişkileri açıklarken, sosyal bilimlerin temel kavramlarından yararlanır.

- Katılımın önemine inanır, kişisel ve toplumsal sorunların çözümü için kendine özgü görüşler ileri sürer.
- İnsan hakları, ulusal egemenlik, demokrasi, lâiklik, cumhuriyet kavramlarının tarihsel süreçleri ve günümüz Türkiye'si üzerindeki etkilerini kavrayarak, yaşamını demokratik kurallara göre düzenler.
- Farklı dönem ve mekânlardaki toplumlararası siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik etkileşimi analiz eder.
- İnsanlığın bir parçası olduğu bilincini taşıyarak, ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık gösterir.

Sosyal bilgiler dersinin genel amaçları incelendiğinde, öğrencilerin sosyal bilimlerle ilgili olay ve olguları bir bütünlük içinde algılayabilmelerine imkân sağlamak amacıyla hemen her sosyal bilim dalından seçilen içerikle ilgili amaçların ilköğretim öğrencisinin gelişimi de dikkate alınarak kaynaştırılmaya çalışıldığı görülmektedir (Sağlam, 2006). Yetişen bireylerin etkin birer vatandaş olarak belirlenen amaçlar doğrultusunda belli donanımlara sahip olmaları ve bu donanımlara sahip olan bireylerin oluşturduğu toplumun refah bir toplum olabileceği düşünülmektedir.

2.1.2.3. Sosyal bilgiler programının içeriği

İçerik, öğretim sürecinde öğrencilere kazandırılacak bilgilerden oluşur (Sağlam, 2006). Sosyal bilgiler dersi içeriğinden kasıt; sosyal bilgilerin temelini oluşturan sosyal bilimlerden öğretilmek üzere seçilen bilgiler, kazandırılması planlanan beceri, tutum ve değerler akla gelmektedir (Ünlüer, 2008). Sosyal bilimlere ait konular disiplinlerarası bir yaklaşımla sosyal bilgiler dersi aracılığıyla öğrencilere öğretilmeye çalışılmaktadır. Böylece öğrencilerin olgu ve olayları bir bütünlük içinde ele alması sağlanmakta ve öğrencilerin iyi birer toplum, bölge, millet ve dünya vatandaşı haline getirilmesi amaçlanmaktadır (Sağlam ve Malbeleş, 2012).

Sosyal bilgiler programı içeriği incelendiğinde, programın içeriğinin yapılandırmacılık çerçevesinde tematik bir yaklaşımla ve disiplinler arası bir anlayışla tasarlandığı görülmektedir. Programda içerik, öğrenme alanları ve ünitelerden oluşmuş ve ünitelerin kapsamında belirli temel kavramlar, beceriler ve

değerler yer almıştır. İçeriğin düzenlenmesinde karmaşık becerilere geçmeden önce basit beceriler geliştirilerek, somuttan soyuta ilerlemek, faydalı ve güncel konuları sınıfa taşıyabilmek için öğretmene imkân sağlanmaya çalışılmıştır (Öztürk, 2009).

2005 Sosyal Bilgiler Programı'nda içerik, sosyal hayatın tüm yönlerini kapsadığı varsayılan dokuz kategoriye ayrılmıştır. Yeni programda bu kategorilerden her birine “öğrenme alanı” adı verilmektedir. Öğrenme alanı, birbiri ile ilişkili beceri, tema ve kavramların bir bütün olarak görülebildiği, öğrenmeyi sınıflandıran bir yapıdır. Programdaki bu öğrenme alanları; “Birey ve Toplum”, “Kültür ve Miras”, “İnsanlar, Yerler ve Çevreler”, “Üretim, Dağıtım ve Tüketim”, “Zaman, Süreklilik ve Değişim”, “Bilim, Teknoloji ve Toplum”, “Gruplar, Kurumlar ve Sosyal Örgütler”, “Güç, Yönetim ve Toplum”, “Küresel Bağlantılar” biçimindedir. Sosyal bilgiler 4. sınıf öğrenme alanları ve üniteleri Tablo 1’de gösterilmiştir (MEB, 2005).

Tablo 1. İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Öğrenme Alanları ile Ünitelerin İlişkilendirilmesi

Öğrenme Alanı	Ünite	Ünitenin Adı
Birey ve Toplum	1.Ünite	Kendimi Tanıyorum
Kültür ve Miras	2.Ünite	Geçmişimi Öğreniyorum
İnsanlar, Yerler ve Çevreler	3.Ünite	Yaşadığımız Yer
Üretim, Dağıtım ve Tüketim	4.Ünite	Üretimden Tüketime
Bilim, Teknoloji ve Toplum	5.Ünite	İyi Ki Var
Gruplar, Kurumlar ve Sosyal Örgütler	6.Ünite	Hep Birlikte
Güç, Yönetim ve Toplum	7.Ünite	İnsanlar ve Yönetim
Küresel Bağlantılar	8.Ünite	Uzaktaki Arkadaşlarım

Tablo 1’de 2005 Sosyal Bilgiler Programı'nda öğrenme alanlarının ünitelerle ilişkilendirilmesi görülmektedir. “Zaman, Süreklilik ve Değişim” öğrenme alanı diğer tüm öğrenme alanlarını kapsayıcı ve bütüncül bir konumda olmasından dolayı

doğrudan bir üniteyle ilişkilendirilmemiştir. İlkokul 4. sınıfta “Zaman, Süreklilik ve Değişim” öğrenme alanı diğer öğrenme alanları içinde düşünülmele birlikte, özellikle “Kendimi Tanıyorum”, “Geçmişimi Öğreniyorum” ve “İyi ki Var” ünitelerinde kazanım olarak ifade edilmiştir (MEB, 2005).

2.1.2.4. Sosyal bilgiler programında öğrenme-öğretme süreci

2005 yılında geliştirilen programda sosyal bilgiler programının getirmiş olduğu en önemli yenilik kuşkusuz öğrenme-öğretme süreçlerinde gerçekleştirilmiştir. Program vizyonunda ve temel yaklaşımda açıklanan yapılandırmacılık yaklaşımının nasıl uygulanacağı ve öğretmenin nelere dikkat edeceği bu boyutta ele alınmıştır (Özdemir, 2009).

Sosyal bilgiler öğretim programının öğrenme-öğretme sürecinde her bir ünite için etkinlik örnekleri tasarlanmıştır. Yeni sosyal bilgiler öğretim programında, ders kitabı merkezli ders işleme alışkanlığından vazgeçilerek, öğrenci merkezli etkinliklerle ders işleme anlayışına geçilmiştir (Ata, 2006). Sosyal Bilgiler Programı'nın uygulanması sürecinde gerekli bilgi, beceri ve kavramları kazandırmada ve etkinliklere temel oluşturmada örnek olay incelemesi, sonuç çıkarma, slogan bulma, reklam hazırlama, şiir ve öykü yazma, başlık bulma, bulmaca, drama, alan gezisi, kavram haritası oluşturma, çalışma kâğıdı oluşturma, gazete çıkarma, haber toplama ve reklam hazırlama gibi etkinliklerden yararlanılabileceği belirtilmiştir (MEB, 2005). Sosyal Bilgiler Programı'nda 4. sınıf üniteleriyle ilgili çok sayıda örnek etkinliklerin yer alması eğitim durumlarının düzenlenmesinde öğretmenlere katkı sağlamayı amaçladığını göstermektedir (Sağlam, 2006).

Eğitim durumu sürecinde önemli unsurlardan biri de araç-gereçlerin, bu sürece iyi bir şekilde adapte edilerek, eğitim durumunun zenginleştirilmesidir. Araç gereçlerin temel işlevi, eğitim durumunu daha işlevsel daha etkili hale getirmektir. Eğitim durumunun istenen amaçlara azami derecede ulaşması, ilgili amaçların ve konuların uygun yaklaşım, yöntem ve tekniklerin yeri ve zamanı geldikçe araç gereçlerle desteklenmesine bağlıdır (Yaşar ve Gültekin, 2006).

2.1.2.5. Sosyal bilgiler programında değerlendirme

Değerlendirme öğrenme-öğretme sürecinde öğrencilere kazandırılmak istenen özelliklerin kazanılıp kazanılmadığının belirlenmesine yönelik düzenlemelerdir. Bir başka anlatımla, belli bir özelliğin öğrencide var olup olmadığını anlayabilmek için, onun belli koşullar altında göstermesi gereken belirli tepkilerinin gözleyebilme imkânı veren bir anlatımdır (Sözer, 1998).

Sosyal bilgiler öğretim programının değerlendirme boyutunda, bireysel farklılıkları dikkate alan öğrenci merkezli öğretim ve öğrenme stratejileri benimsenmiş olduğu için, öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını sergilemeleri için çoklu değerlendirme esas alınmıştır (Ünlüer, 2008). Bunlar; gösteri, anekdotlar, tartışma, sergileme, deneyler, gözlem, görüşme, sözlü sunum, posterler, projeler; değişik yerlerin benzer ve farklı özelliklerini karşılaştırmada tablo yapma, şema çizme, bilgiyi edinme, kullanma, yorumlama gibi üst düzey becerileri ölçmek için açık uçlu sorular, öz değerlendirme, grup değerlendirme, performans değerlendirme, öğrenci ürün dosyası, dereceleme ölçekleri, tutum ölçekleri ve geleneksel ölçme araçları ile yapılan değerlendirmedir (MEB, 2005).

Değerlendirme, öğretimin içinde yer alan, öğretime yön veren ve devam eden bir süreç olarak görülmekle birlikte, süreç sonunda yer almamakta; öğrenme ve program faaliyetlerinin nasıl devam edeceği hakkında sürekli bilgi sağlamaktadır (Yurdakul, 2005).

2.1.3 Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum

Tutum, belirli kişilere, nesnelere, olaylara ya da kurumlara karşı her zaman aynı türden davranmamıza yol açan sürekli ve değişmez bir inanç, duygu ve eğilim olarak (Öncül, 2000) veya bireylerin belli bir kişiyi, grubu, kurumu veya bir düşünceyi kabul ya da reddetme şeklinde gözlenen, duygusal bir hazır oluşluk hali olarak tanımlanabilir (Yetkin ve Daşcan, 2008).

Genel olarak tutumla ilgili yapılan tanımlara bakıldığında tutum kavramının davranışları yönlendiren gizli bir güç veya bireylerin çevreleriyle olan uyumlarını kolaylaştıran bir etken olduğu şeklinde tanımlandığı görülmüştür.

Kocabaş'a göre (1997) tutumlar konusunda yapılan araştırmalar, tutumların erken yaşlarda edinildiğini göstermekte, erken yaşlarda edinilen tutumların ise o konuda çok önemli deneyimler ya da yaşantılar olmadıkça kolay kolay değişmediklerini ortaya koymaktadır. Son yıllarda ülkemizde yapılan araştırmalara bakıldığında derse yönelik tutumlarla okul başarıları arasında birbirlerini etkiler nitelikte anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir. Örneğin; Zobar'ın (2010), "Bilgisayar Destekli ğretimin İlköğretim nc Sınıf ğrencilerinin Başarısı ve Tutumuna Etkisi" adlı çalışmasında bilgisayar destekli öğretimin öğrencilerin okuma ve yazma becerileri ile derse karşı tutumları üzerindeki etkisini araştırmıştır. Araştırma sonunda, bilgisayar destekli öğretimin başarı ve tutumu artırmak yönünde geleneksel öğretime göre daha etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Benzer alışmalar da göz önüne alındığında derslere karşı olumlu tutumlar geliştirmek ya da gelişmiş olumsuz tutumları ortaya çıkarıp değiştirmek, tutum leklerinin hazırlanarak uygulanmasıyla mümkün olacaktır. Sosyal bilgiler dersine yönelik tutumların ölçülmesi ve sahip olunan tutumların davranışları veya öğrenme düzeylerini ne derece etkilediğinin bilinmesi programın hedeflerine ulaşılması açısından oldukça önemlidir.

2.1.4 Eğitim-ğretimde Teknoloji

Eğitim ve öğretimde konuları daha iyi anlamak ve kavramak; konuların önemli ve belirgin noktalarının belirtilmesinde ayrıca öğrencilerin ilgi ve dikkatini çekme, öğrenme arzu ve isteklerini teşvik etmede teknolojiden de yararlanılmaktadır.

Teknoloji kavramını Galbraith (1967) "bilimsel ya da diğer sistematik bilgilerin pratik alanlara sistemli bir şekilde uygulanması" olarak tanımlarken, Alkan (1987) teknolojiyi "bilimin üretim, hizmet, ulaşım vb. alanlardaki sorunlara uygulanması" olarak tanımlamaktadır (Yalın, 2007). Odabaşı'na (2005) göre ise teknoloji, bireylerin bilgi ve becerilerinden daha etkili ve verimli bir biçimde yararlanmalarını sağlamaktadır.

Bilgiye hızlı bir şekilde ulaşma ve kullanma imkânı sağlayan teknoloji, eğitim alanında da önemli görevler üstlenmektedir. Eğitimde teknolojiyi Sönmez (1994),

“eğitim programının eğitim durumu öğesi içerisinde yer alan, eğitim ortamında istendik davranışı öğrenciye kazandırmak için gerekli araç gereçlerin tümü ve bunların eğitim ortamında kullanımı” olarak tanımlar. Demirel ve Yağcı (2007) ise eğitim teknolojisini; “genelde eğitime, özelde öğrenme durumuna egemen olabilmek için ilgili bilgi ve becerilerin işe koşulmasıyla öğrenme ya da eğitim süreçlerinin işlevsel yapıllaştırılmasıdır” şeklinde ifade etmiştir.

Association for Educational Communications and Technology (AECT) eğitim teknolojisini; uygun teknolojik süreç ve kaynakların oluşturulması, kullanılması ve yönetilmesiyle araştırma ve öğrenmeyi kolaylaştırmada kullanılan etik uygulamalar olarak tanımlamaktadır.

Eğitim teknolojisi kavramıyla sık karıştırılan ve birbirleri yerine kullanılan diğer bir kavram ise öğretim teknolojisidir. Dahl’a (1973) göre öğretim teknolojisi öğrenme ve öğretme sürecinde yer alan her türlü materyal ve aracı, diğer bir adıyla öğrenme nesnelere anlatır (Demirel ve Yağcı, 2007). Öğrenme teknolojisi genelde daha etkili öğrenme ortamı sağlamak amacıyla kullanılmaktadır. Eğitim teknolojisi öğrenme öğretme sürecindeki etkinliklerin gerçekleşmesini sağlayan bir disiplin olarak ele alınırken, öğretim teknolojisi süreç içerisinde bilginin daha kolay öğretilmesiyle ilgilenen öğretimin kılavuzlanması olarak tanımlanır (Hürsel, 2011: 8). Öğretim teknolojilerinin amacı; eğitimi daha verimli ve daha bireysel yapmak, daha bilimsel bir öğretim sağlamak ve herkesin ulaşabildiği, eşitliği öngören, daha güçlü ve daha hızlı bir öğretime ulaşmak olarak ifade edilebilir (Yiğit ve diğerleri, 2007: 25). Bu yüzden birçok ülke öğretim ve öğrenimde gerçekleşen teknolojik dönüşümü desteklemek için öğretim teknolojisine yatırım yapmaktadır. Eğitim ve öğretim teknolojilerinin başında hiç şüphesiz bilgisayarlar gelmektedir.

2.1.5 Eğitim-Öğretimde Bilgisayar Kullanımı

Çağımızda bilim ve teknolojidaki hızlı gelişmeler ekonomik sistemleri olduğu kadar eğitimsel ve sosyal sistemleri de etkilemektedir. Bilgi teknolojisinin hızla gelişmesi, bilgi toplumlarının ortaya çıkmasına neden olmuş, toplumların yeni teknolojik gelişmeleri takip etmeleri ve kendilerine uyarlamaları zorunlu hale gelmiştir (Uşun, 2013).

Yıldan yıla öğrenci sayısındaki hızlı artışın yanı sıra öğretmen sayısında yeterli artışın olmaması ve günümüz şartlarına uyum sağlayabilmek için bireylere öğretilmesi gereken bilgi miktarının artması sebebiyle bilgisayarların eğitimde kullanımı gerekli hale gelmiştir (Uşun, 2013). Bilgisayarların; görsel sunular bireyleri motive etmesi, hızlı bir şekilde doküman sunabilmesi, bireysel eğitim sağlayabilmesi, anında hata tespiti ve dönüt imkânı sunması, öğretmen ve öğrenciye küçük gruplar halinde çalışma fırsatı vermesi hayatımızda bir eğitim öğretim aracı olarak yer almasının nedenleri arasında gösterilmektedir (Yeşiltaş ve Sönmez, 2009).

Eğitim alanında bilgisayarlar yönetim, araştırma, rehberlik ve danışmanlık hizmetleri, ölçme ve değerlendirme ve öğretim hizmetlerinde kullanılmaktadır (Uşun, 2013). Ayrıca bilgisayarlar, öğretim faaliyetlerini daha verimli ve etkili bir biçimde yürütmek için bireysel ihtiyaçlara cevap verecek şekilde düzenlemek, modern bir öğrenme-öğretme ortamı oluşturmak amacıyla, geniş ölçüde kullanılmaktadır (Yeşiltaş, 2009). Bilgisayarların kullanım şekilleri incelendiğinde iki boyut ortaya çıkmaktadır. Bunlardan biri bilgisayar için eğitim, diğeri ise eğitim için bilgisayardır.

Bilgisayar için eğitim, bilgisayar okuryazarlığı, yazılım eğitimi ve donanım eğitimi olmak üzere üç bölümde incelenebilir. Bilgisayar için eğitimin hedefinde bilgisayar ve bilgisayar teknolojileri vardır. Burada amaç bilgisayar ve bilgisayar teknolojileri konularında bilgi sahibi ya da uzman kişiler yetiştirmektir.

Eğitim için bilgisayar kullanımında amaç öğretim sürecinde bireylere her hangi bir konuda verilmek istenilen bilgilerin bilgisayarlardan faydalanılarak sunulması şeklinde tanımlanabilir. Eğitim için bilgisayar tanımı da; bilgisayar denetimli öğretim, bilgisayara dayalı öğretim ve bilgisayar destekli öğretim olmak üzere kendi içerisinde üç başlıkta ele alınmaktadır. Bu çalışmada, bilgisayar destekli öğretim başlığı incelenmiştir.

2.1.6 Bilgisayar Destekli Öğretim

Günümüzün en etkin teknolojik araçlarından olan bilgisayarların gerek donanımsal olarak gerekse çok çeşitli yazılım desteği almasından ve maliyetlerin günden güne azalmasından dolayı bilgisayar destekli öğretim (BDÖ) kullanışlı olmaya başlamıştır.

Bilgisayar destekli öğretimde, bilgisayarlar öğrenme öğretme sürecini destekler nitelikte kullanılır. Dersin ve belirlenen hedef ve davranışların öğrencilere temel öğreticisi öğretmendir. Diğer bir ifade ile bütün eğitim-öğretim faaliyetleri dersin öğretmeni tarafından gerçekleştirilir. Belirtilen yöntemde, bilgisayarlar eğitim öğretim ortamlarında öğretmenler tarafından yardımcı bir araç olarak kullanılır (İşman, 2003). Bilgisayar destekli öğretimle ilgili bu zamana kadar pek çok tanım yapılmıştır. Bu tanımlardan bazıları;

Bilgisayar ve öğrenci arasındaki eğitsel etkileşimden oluşan eğitsel ortamı ifade eder (Ünal, 1992: 16, akt. Kuş, 2006: 19).

Öğrencilerin programlı öğrenme materyalleri ile bilgisayar kullanarak etkileşimde bulunduğu; diğer bir deyişle, bilgisayar programları aracılığı ile öğrenmeyi gerçekleştirdiği, öğrenmelerini izleyip kendi kendine değerlendirebildiği bir öğretim biçimidir (Senemoğlu, 1998: 437, akt. Kuş, 2006: 19).

Öğretim sürecinde öğrencilerin bilgisayarla etkileşimde bulunması, bilgisayarların bu süreçte bir öğretim aracı ve öğretim ortamı olarak kullanılmasıdır (Erişen ve Çeliköz, 2011).

Bilgisayarın öğrenme ortamı olarak kullanıldığı, öğretim sürecini ve öğrenci motivasyonunu güçlendiren, öğrencinin kendi öğrenme hızına göre yararlanabileceği, kendi kendine öğrenme ilkelerinin bilgisayar teknolojisiyle birleşmesinden oluşmuş bir öğretim yöntemidir (Uşun, 2013: 37).

Tanımlardan da anlaşılacağı üzere BDÖ örgün ve yaygın eğitimde öğretimin olduğu ortamlarda kullanılabilen, öğrenciye bireysel hızına göre öğrenme imkânı sağlayan bir yöntem olarak tanımlanabilir. BDÖ’de temel amaç içeriğin aktarılmasında ve öğrenme-öğretme etkinliklerinin gerçekleştirilmesinde bilgisayar kullanılmasıdır.

Uşun’a (2013) göre BDÖ’nün amaçları şu şekildedir:

- Geleneksel öğretim yöntemlerini daha etkili hale getirmek,

- Öğrenme sürecini hızlandırmak,
- Zengin bir materyal sağlamak,
- Ucuz ve etkili öğretimi gerçekleştirmek,
- Gereksinmeye dayalı öğretimi gerçekleştirmek
- Telafi edici öğretimi sağlamak,
- Öğretimde sürekli olarak niteliğin artmasını sağlamak,
- Bireysel öğretimi gerçekleştirmek.

Bilgisayar destekli öğretimde çeşitli modeller olmasına rağmen araştırmacılar tarafından önerilen ve yaygın olarak kabul edilen modeller şunlardır (Uşun, 2013):

- Öğretimsel model; temelinde programlı öğretim olan ve bilgisayarın bir yardımcı gibi kullanıldığı modeldir.
- Hipotezci model; bilginin, öğrencinin yaşantıları yoluyla üretilmesi gerektiği düşüncesine dayanan bu modelde öğrenciye hipotez üretmesinde yardımcı olunmaktadır.
- Açıklayıcı model; bilgisayar, öğrenci ile gerçek yaşamın gizli modeli ya da benzeşimi olarak kullanılmaktadır. Bu modelde öğrencinin konuyu süreç ilerledikçe keşfederek öğrenmesi esas alınmaktadır.
- Arındırılmış model; bu modelde bilgisayar öğrencinin çalışma yükünü hafifletici bir araç olarak kullanılmaktadır. Bilgisayar, öğrenciye hesaplama kolaylığı, bilgi işlem vb. gibi olanaklar sağlamakta ve öğrenciyi desteklemektedir.

Yukarıdaki modeller öğrenme-öğretme süreci temel alındığında, bilgisayarların öğrencinin öğrenmesinde etkin bir yardımcı rolünde olduğu ve bu modellerin öğrenci merkezli bir süreç olduğu görülmektedir. Bu ise günümüzdeki eğitim-öğretim anlayışımıza uygun bir durumdur. Ancak BDÖ’de istenilen başarıya ulaşılabilmesi için göz önünde bulundurulması gereken önemli faktörlerden biri de kullanılan yaygın formatlardır.

2.1.6.1. Bilgisayar destekli öğretimde kullanılan yaygın formatlar

BDÖ'nün başarıya ulaşmasındaki en önemli faktörlerden biri de bilgisayar destekli öğretimin gerçekleşme biçimleridir. Bilgisayar destekli öğretimin gerçekleşme biçimleri literatürde bulunan çeşitli kaynaklarda “ders yazılımları” olarak ele alınmaktadır.

2.1.6.1.1. Özel öğretici yazılımları

Özel ders yazılımları öğretim etkinliklerinin bilgisayarda yapıldığı bir ders yazılımıdır. Bu yazılım türü, tamamen öğretmenin rolünü üstlenmektedir. Özel ders yazılımları yeni bilgilerin aktarımında, öğrencilere geri bildirim vermede, öğrencilerin performansını değerlendirmede ve tüm bu süreçte öğrencileri yönlendirmede kullanılan yazılımlardır (Yanpar-Şahin ve Yıldırım, 1999).

Ses, müzik, grafik ya da animasyonlardan yararlanılarak hazırlanan özel öğretici yazılımında yeni kavramlar parçalar halinde öğrencilere verilir ve öğrencilerin öğrenmeleri sürekli kontrol edilir. Ayrıca öğretim sürecinin sonunda öğrenmeler ile ilgili öğrencilere geri dönütler verilmesi gerekmektedir. Aksi halde ders içeriği sadece bilgisayar ekranında sunulmuş olur ve yazılımın öğrencilerin öğrenmelerinde bir katkısı olmaz (Kuzu, 2008). Program tasarımcısının becerisi ve yaratıcı gücüne bağlı olarak değişik öğretim durumları ve bireysel farklılıklar, diğer uygulama yazılımlarına oranla özel öğretici yazılımlara daha fazla adapte edilebilmektedir (Erişen ve Çeliköz, 2011).

Özel öğretici yazılımlar süreç şu şekilde ilerlemektedir. Yazılım öncelikle bir giriş bölümü ile başlar. Bu bölümde öğrenciye yazılımın doğası ve öğrenecekleri hakkında bilgiler verilmektedir. Ardından kavramlar öğrenciye adım adım verilir ve öğrenciye çalıştığı bölüm hakkında sorular sorulur. Öğrenciden gelen cevaplara göre sıradaki adıma geçilir. Öğrenciden gelen yanıtlar değerlendirilip öğrenciye dönütler verilir. Öğrenci cevaplama gereken soruları cevapladığında ve dönütler bittiğinde yazılım sona erer (Kuzu, 2008). Herhangi bir konuda hazırlanan özel ders yazılımlarında ki aşamalar; öğrencinin dikkatini çekme, öğrenciyi konudan haberli kılma, ön

öğrenmeleri hatırlatma, yeni gereçleri sunma, kılavuzluk yapma ve kalıcılığı sağlama şeklinde sıralanabilir (Uşun, 2013).

2.1.6.1.2. Alıştırma ve tekrar yazılımları

Alıştırma ve tekrar yazılımlarında prensip olarak Skinner'ın davranışçı yaklaşımı bulunmaktadır (Hinch, 2000: 36, akt. Yeşiltaş, 2009). Bilgisayar destekli öğretimde kullanılan yaygın yazılım türlerindedir. Bu yazılımlar genellikle tanımlar, tarihi olgular, matematik problemlerinin çözümü, bilimsel ilke veya kavramlar veya dil öğretimi gibi alanlarda kullanılmaktadır (Uşun, 2011).

Alıştırma ve tekrar (uygulama) yazılımları genellikle derse karşı ilgi uyandıran, dikkat çeken bir giriş bölümü ile başlar. Daha sonra yazılım tarafından önceden belirlenen ölçüte göre veya öğrencinin kendi belirlediği ölçütlere göre konu ile ilgili soru maddeleri seçilir. Seçilen maddeler ekranda öğrenciye gösterilir, öğrenci maddeleri okur ve cevaplar. Yanıtın doğru ya da yanlış olmasına göre dönüt verilir ve yeni soru maddesine geçilir. Öğrenci belli sayıda uygun alıştırma yapmışsa yazılımdan çıkmadan önce öğrenci ile ilgili bilgiler kaydedilir. Öğrencinin isteğine bağlı olarak yazılımdan çıkılır (Kuzu, 2008).

Hazırlanan programlar etkileşimli, esnek, yanıt sağlayıcı ve güdüleyici ve bir amaca hizmet edecek şekilde öğrenciyi yönlendirici olmalıdır. Öğrenci verdiği cevabın niçin doğru ya da niçin yanlış olduğunu anlamalıdır. İyi bir alıştırma ve tekrar yazılımı öğrencinin cevaplara vereceği yanıtlama süresini de sınırlandırmalıdır. Yanıtlama süresinin sınırlandırılması, öğrencinin doğru cevabı bulması için fazla zaman harcamasının önüne geçecek ve bir sonraki soruya geçmesini sağlayacak (Erişen ve Çeliköz, 2011).

2.1.6.1.3. Benzeşim yazılımları

Benzeşim yazılımları, sınıf ortamında yapılmasına imkân olmayan veya gerçekleşmesi halinde tehlike ve olumsuzluklara sebebiyet verebilecek olay, deney vb. durumların sınıf ortamında gösterilmesine imkân verir. Ayrıca öğrencilerin bir durumun gerçekleşmesi sonucundaki etkileri görmesi, varsa yanlışları düzeltmeleri

ve öğrencilerin çıkardıkları sonuçları kendilerince anlamsallaştırmaları amacıyla kullanılabilir yazılımlardır (Engin, Tösten ve Kaya, 2010).

Bilgisayar benzeşimleri bilgisayarların özelliklerinin en yoğun biçimde kullanıldığı yöntemdir. Öğrencinin benzeşim ile etkileşimi bittiğinde durumun kurallarını öğrenir ve gerçek sistemin işleyişi hakkında bilgi edinmiş, deneyim kazanmış olur (Kuzu, 2008).

Akkoyunlu'ya (2004) göre benzeşim yazılımlarının öğretme öğrenme sürecinde sağladığı yararlarından bazıları şunlardır:

- 1. Zamanı azaltır:** Gerçek yaşamda günlerce, haftalarca sürececek bir olay benzeşim yazılımı ile hemen gerçekleştirilebilir. Öğrenci kısa sürede çok çeşit etkinliklerle karşılaşır.
- 2. Süreci yavaşlatma:** Benzeşim yazılımları gözle görülemeyecek kadar hızlı olayların yavaşlatılarak izlenmesine olanak sağlar.
- 3. Öğrencileri ortama katma:** Benzeşim yazılımları öğrencilerin dikkatini kolaylıkla yazılımdaki olaylara çekebilir.
- 4. Deneyleri güvenli kılma:** Öğrencinin tehlikeli koşullarla karşılaşacağı durumlarda benzeşim en iyi seçimlerden biridir.

2.1.6.1.4. Eğitsel oyun yazılımları

Katılımcıların belirli kurala uyarak belirli hedeflere ulaşmaya çalıştıkları bir etkinliktir. Oyun ile gerçek arasındaki fark, oyunları eğlenceli yapar. Eğitsel oyun yazılımlarının BDÖ sürecinde kullanıldığında bilgisayarların hem öğrenciye rakip, hem oyunu yöneten hakem gibi iş gördüğü, öğretmenin ise oyunun kurallarını belirleme, öğrenciye yol gösterme ve rehberliğe dayalı görevler üstlendiği görülmektedir (Erişen ve Çeliköz, 2011).

Garris, Ahlers ve Driskell (2002) bilgisayar oyunlarının eğitimde kullanılma nedenini, “zor konuların öğretilmesinde etkili bir yöntem olması ve öğrencilerin motivasyonunu artırıcı etkiye sahip olması” şeklinde belirtmişlerdir.

BDÖ’de oyun yöntemi daha çok matematik ve dille ilgili derslerde sayı, tamamlama, gruplama, heceleme gibi oyunlar aracılığıyla yoğun olarak kullanılmaktadır (Erişen ve Çeliköz, 2011). Eğitsel oyun yazılımları öğrencilerin olgu ve olayları algılama, kritik durumlara ilişkin kararlar alma ve devinsel becerileri geliştirmede önemli bir role sahiptir (Kuzu, 2008).

2.1.6.1.5. Problem çözme yazılımları

Problem çözme uygulamalarının amacı öğrencilere düşünme becerileri ve stratejileri ile problem çözme yeteneklerin geliştirmektir (Geisertand Futrell, 1990; Uşun, 2013: 64). Bu yazılımlar genelde belirli bir alana yönelik problem durumları üzerinde durur ve içerisinde birçok örnek problem ve çözümünü barındırır. Problem çözme türü yazılımların en sık kullanıldığı alan fen bilimleri ve matematik eğitimidir. Biyolojide organlar ve genetik, kimyada reaksiyonlar bunun en yaygın örneklerdir (Tankut, 2008: 31-32).

Problem çözme yazılımlarını iki grupta inceleyebiliriz. Bunlardan birincisi öğrencilere herhangi bir konu hakkındaki problemlerin çözümünü öğretmeyi amaçlamaktadır. İkincisi ise öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirmeyi hedeflemektedir (Akkoyunlu, 2004).

2.1.7 BDÖ’nün Üstünlükleri ve Sınırlılıkları

Walker (1983), bilgisayar destekli öğretim konusunda faydalı olabilecek yedi kriterden söz etmiştir. Bu kriterler; bilgisayar destekli öğretimin daha fazla aktif öğrenmeye olanak sağlaması, daha az zihnen sıkıcı is yapılması, duygusal ve algısal modellerin çeşitlenmesine fırsat sağlaması ve öğrenmenin daha fazla bireyselleştirilmesidir (Walker, 1983, akt. Rıza, 2001).

Alan yazına göre BDÖ’nün üstünlükleri şu şekilde sıralanabilir (Demirel, Seferoğlu ve Yağcı, 2001; Vural, 2004; Uşun, 2013);

- Öğrencilerin derse karşı ilgisini her zaman canlı tutar ve bu sayede öğrenciler aktif olarak derse katılım sağlarlar.

- Her öğrenciye kendi öğrenim hızında bir öğrenim sağlar.
- Kalabalık sınıflar, sınırlı zaman ve bireysel farklılıklar nedeniyle her öğrencinin soru sorması ve bu sorulara cevap verilmesi oldukça zor bir süreçtir. BDÖ sayesinde her öğrenci istediği zaman bilgisayarla etkileşim kurarak sorularını sorabilir ve yanıtlarını alabilir. Ayrıca bu etkileşim istenildiği kadar tekrarlanabilir olması nedeniyle oldukça yararlıdır. Öğrenciler daha kısa zamanda sistematik bir şekilde öğrenebilirler.
- Bilgiler küçük parçalara bölündüğünden dolayı adım adım ilerleme imkânı olur.
- Öğrenci kendi çalışmasına rağmen, öğretmen tarafından sürekli denetlenebilir ve gerektiğinde müdahale edilebilir.
- Öğretmenin dersi tekrar etme, hataları ve ödevleri düzeltme vb. gibi iş yüklerini azaltarak öğrencilerle daha yakından ilgilenebilme fırsatı verir.
- Öğretmenlerin uyguladıkları öğretim yöntemleri arasındaki farklılıklar bilgisayar destekli öğretimle en az düzeye indirilebilir.
- Tehlikeli ya da pahalı deney ya da çalışmalar bilgisayar destekli öğretimde benzetim yöntemi ile kolaylıkla yapılabilmektedir.

Bilgisayarları öğretim yönteminin üstün yönlerinin yanı sıra bazı dezavantajları da bulunmaktadır. Bu dezavantajlar, hem öğrenci ve öğretmen açısından hem de kullanılan bilgisayarların donanım özellikleri açısından ele alınabilir. Alan yazına göre BDÖ'nün sınırlılıkları şu şekilde sıralanabilir (Demirel, Seferoğlu ve Yağcı, 2001; Uşun, 2013; Vural, 2004);

- Öğrencilerin sosyo-psikolojik gelişimlerini engellemektedir. Bazı uzmanlara göre, bilgisayarların öğretimi bireyselleştirebilmesi, öğrencinin sınıf içinde arkadaşları ve öğretmenleriyle olan etkileşimini azaltmaktadır.
- Özel donanım ve beceri gerektirmektedir.
- Sınıfların ya da okulların BDÖ için gerekli donanımlara erişimi bazen zor ve pahalı bir süreç olabilir.

- Kaliteli yazılımlar bulmak kolay değildir.
- Öğretimsel yazılımlar, diğer öğretim materyalleri ile karşılaştırıldığında, öğretmen tarafından geliştirilmesi zor olan, hazırlanması uzun süren ve geliştirilmesi pahalı olan materyallerdir.
- Eğitim yazılımları ne kadar iyi hazırlanmış olurlarsa olsunlar eğer eğitim programı ile uyumlu değilse öğretimsel değeri az olan materyallerdir.
- Program uygunluğunun yanında, eğitim yazılımlarının öğretimsel olarak da etkin öğrenme ortamlarını öğrenciye sunabilmesi gerekir. Eğitim yazılımının türü ne olursa olsun (alıştırma-uygulama, benzeşim vb.), her türlü yazılım öğretim tasarımı ilkelerine uygun olarak geliştirilmelidir.

2.1.8 Bilgisayar Destekli Öğretim ve Sosyal Bilgiler

Ülkemizde ilkokul 4. sınıfta başlayan sosyal bilgiler dersi 9-10 yaş arası öğrencilere hitap etmektedir. Piaget'e göre bu yaş grubunun bilişsel gelişim düzeyi somut işlemlerin sonu ve soyut işlemlerin başlangıç dönemlerine denk düşmektedir. Soyut işlemler dönemine henüz geçmemiş öğrenciler sosyal bilgiler dersinde özellikle soyut kavramları anlamakta zorlanmaktadırlar. Soyut içerikli konular bir öğretim materyali ile görselleştirilerek somutlaştırılabilir (Yiğit ve diğerleri, 2007: 77; Yaşar ve Gültekin, 2007: 291; Yalın, 2007: 88).

Öğretimin temel ilkelerinden birisi olan somuttan soyuta ilkesini hayata geçirmek istediğimizde öğrenciler için soyut olan kavram ve konuların öğretiminde genelde öğrenci merkezli ve öğrencinin bireysel, bağımsız ve kendi hızına göre ilerlemesine olanak veren bireysel öğretim teknolojilerinden faydalanılan yöntem ve tekniklerin kullanılması tavsiye edilmektedir (Uşun, 2000). Bilgisayarda sosyal bilgiler konularıyla ilgili soyut konular da kelimeler, sesler ve görsel özelliklerle desteklendiğinde öğrencilerde bilginin kalıcılığı daha fazla sağlanmaktadır (Arı ve Bayhan, 2002). Sosyal bilgiler ve bilgisayar destekli öğretimle ilgili farklı uygulamalar ve çalışmalara ilgili araştırmalar bölümünde yer verilmiştir.

2.2 İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.2.1 Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar

Karaman (2002) tarafından yapılan çalışmanın amacı, ilköğretim okulları 5. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde bilgisayar destekli öğretim yöntemi ile bilişsel amaçlara ulaşma düzeyinin etkililiğini saptamaya yöneliktir. Bu uygulama, 5. sınıf sosyal bilgiler dersi "Cumhuriyete Nasıl Kavuştuk?" ünitesi konularının öğrenilmesindeki başarı yönünden sınanmıştır. Araştırmanın problem ve alt problemlerinin yanıtlanması için bir anket hazırlanmıştır, öğrenci başarısını ölçmek amacıyla da hem ön test hem de son test olarak kullanılmak üzere basan testi geliştirilmiştir. Bu anket ve basan testi İstanbul'un Küçükçekmece ilçesindeki mevcut donanımına sahip bir ilköğretim okulunda 2001-2002 öğretim yılı güz yarıyılında uygulanmıştır. Verilerin analizinde frekans ve yüzde hesaplan dışında, deney ve kontrol grupları için iki ortalama arasındaki farkla bulmaya yardım eden t testi; öğrencilerin okul öncesi eğitim alıp almama, anne ve babanın eğitim düzeyi, meslekleri ile ilgili etkileri belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Araştırma sonunda elde edilen bulgulardan hareketle, araştırmanın başlangıcında yapılan ön test sonucu kontrol ve deney gruplarının bilgi bakımından birbirinden farklı olmadıkları tespit edilmiştir. Verilen eğitim sonunda yapılan son testte kontrol grubundaki öğrenciler ortalama 50.98 puan alırken, deney grubunda yer alan öğrenciler 68.55 puan almışlardır. Bu durum bilgisayar destekli eğitim yöntemini kullanmanın öğrenmenin daha fazla olmasını sağlamada etkili olduğunu göstermektedir. Yapılan çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre bilgisayar destekli eğitim yöntemi uygulanan deney grubunda ve geleneksel yöntemin uygulandığı kontrol grubunda cinsiyetler arasında anlamlı farklılaşmalar görülmemiştir.

Aksu (2002) tarafından yapılan deneysel araştırmada, bilgisayar destekli öğretim etkinliklerinin, beşinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersi erişilerine etkililiği incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre, grupların başarı puanları karşılaştırıldığında, deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Beşinci sınıf düzeyinde yapılan bilgisayar destekli Sosyal bilgiler öğretiminin, geleneksel öğretim yöntemleriyle

yapılan Sosyal bilgiler dersinden daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin bilgisayar destekli öğretim yöntemi ile yapılan derslerde devamsızlık durumunun diğer derslere göre daha az olduğu ve öğrencilerin derse daha istekli geldiği ifade edilmiştir.

Aydın (2003), tez çalışmasında ilköğretim okullarında bilgisayar destekli öğretimin sosyal bilgiler dersinde kullanımının akademik başarıya ve hatırlama düzeyine etkililiği inceleyerek, öğretmenlerin öğretim yöntemleri, teknikleri, materyalleri, etkinlikleri konusundaki düşüncelerini ve bunları kullanma durumları ile bilgisayar destekli öğretim konusundaki düşüncelerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular ile; bilgisayar destekli öğretimin geleneksel öğretim yöntemlerine göre öğrenmede başarıyı arttırdığı ve öğrenmede kalıcılığı sağladığı tespit edilerek, öğretmenlerin kullandıkları yöntem, teknik, materyal ve etkinliklerle öğretmenlerin bilgisayar destekli öğretim konusunda olumlu düşüncelere sahip olduğu saptanmıştır. Sosyal bilgiler dersinde öğrenmede daha etkin, verimli ve kalıcılığı sağlamak amacıyla bilgisayar destekli öğretimin kullanımına önem verilmesi, bilgisayar destekli öğretimin öğrenci başarısında ve öğrenmede kalıcılığı sağlamada etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

San (2003), “İlköğretim 4. Sınıf Sosyal bilgiler Dersinde Bilgisayar Destekli Öğretiminin Öğrenci Başarısına Etkisi” isimli araştırmasında ön test- son test kontrol gruplu bir araştırma deseni kullanarak deney grubuna bilgisayar destekli öğretim, kontrol grubuna ise geleneksel öğretim yöntemi uygulamıştır. Araştırma sonucunda çıkan veriler t-testi ile analizi yapılmıştır. Bu çalışmada bilgisayar destekli öğretim yapıldığı deney grubunun lehine anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır.

Taşkın'ın (2004) yapmış olduğu araştırmanın amacı, ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin sosyal bilgiler derslerinde bilgisayar destekli öğretimin öğrenci başarısına etkisini belirlemektir. Araştırma, Konya ili Çumra ilçesi Merkez Atatürk ilköğretim Okulu'nda yapılmıştır. Uygulamaya geçmeden önce araştırmaya katılan öğrencilerin kişisel özelliklerini, sosyal bilgiler dersine karşı ilgilerini ve bilgisayar konusundaki ön bilgilerini öğrenmek amacıyla küçük bir anket yapılmıştır. Öğrencilerin araştırma kapsamında seçilmiş olan konu hakkındaki ön bilgilerini öğrenmek içinse ön-test uygulanmıştır. Uygulama esnasında öğrencilere sosyal bilgiler altıncı sınıf müfredatı içinde yer alan "Türkiye'miz" ünitesi altı haftalık

zaman zarfında anlatılmıştır. Adı geçen konu deney grubu öğrencilerine "Bilgisayar Destekli Öğretim" yöntemi ile, kontrol grubu öğrencilerine ise geleneksel yöntemle anlatılmıştır. Uygulama bittikten bir süre sonra, öğrencilerin geldikleri noktayı öğrenmek için her iki gruba da son-test yapılmıştır. Araştırma sonunda bilgisayar destekli öğrenim gören öğrencilerin geleneksel yöntemle öğrenim gören öğrencilere nazaran daha başarılı ve derse karşı daha ilgili oldukları görülmüştür.

Yılmaz'ın (2005), yaptığı araştırmada kullanılan bilgisayar destekli öğretim uygulaması, 7. sınıf sosyal bilgiler dersi "Avrupa'da Yenilikler" ünitesinin konularını içermektedir. Bu bağlamda hazırlanan ölçeklerle, öğrencilerin bilgisayar destekli sosyal bilgiler dersindeki başarısı ve derse karşı tutumları ve bunlara ek olarak ailenin gelir düzeyi, ailenin eğitim durumu, öğrencinin cinsiyeti, bilgisayar bilgisi, çalışma odasına sahip olup olmama durumu incelenmeye çalışılmıştır. Araştırma da elde edilen bulgulardan hareketle; sosyal bilgiler dersinde bilgisayar destekli öğretim uygulamalarının öğrencilerin ders başarıları ve derse karşı oluşan tutumları üzerinde olumlu etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kuş (2006), "İlköğretim 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Karadeniz Bölgesi ve İç Anadolu Bölgesi Konularının Bilgisayar Destekli Öğretiminin, Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisinin Değerlendirilmesi" adlı araştırmasında bilgisayar destekli öğretim ve geleneksel öğretim yöntemlerinin öğrenci başarısı üzerinde etkisi gözlemlenmek istenmiştir. Ayrıca, sosyal bilgiler dersine karşı öğrencilere tutum ölçeği uygulanarak, öğrencilerin derse karşı tutumlarında oluşan farklılıkları da ölçülmek istenilmiştir. Deney grubu 34, kontrol grubu 29 öğrenciden oluşmaktadır. Bu araştırmanın bulgularına göre sonuçlar şu şekilde sıralanabilir: Bilgisayar destekli öğretim yöntemi kullanılarak ders işleyen deney grubu öğrencileri "Karadeniz Bölgesi ve İç Anadolu Bölgesi" konularını öğrenmede geleneksel öğretim yöntemi ile ders işlenen kontrol grubu öğrencilerinden daha başarılı olmuştur. Uygulama sonrasında bilgisayar destekli öğretimin yapıldığı deney grubunun sosyal bilgiler dersi tutumunda olumlu bir artışın olduğu görülmüştür.

Arslan (2006) tarafından ilköğretim birinci kademesi sosyal bilgiler dersinde öğrencilerine yapılan bir araştırmada Bilgisayar Destekli Eğitimde öğrencilerin; derse katılımlarına, derse zihinsel olarak hazır bulunmalarına katkı sağladığı ve bireysel öğrenmeyi desteklediği görülmüştür.

Aksin (2006), “İlköğretim Sosyal bilgiler Dersinin Öğretiminde Bilgisayar Destekli Öğretimin Erişime Etkisi” adlı makalesinde bilgisayar destekli öğretimin öğrencilerin başarısı üzerindeki etkisini değerlendirmiştir. Araştırma ön test son test kontrol gruplu deneysel desenle yapılmıştır. Araştırmada veriler; bilgi, kavrama ve uygulama basamaklarındaki 40 soruluk başarı testi ile toplanmış, bağımsız gruplar t testi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonunda, bilgisayar destekli öğretim uygulanan deney grubunun her üç soru seviyesinde daha başarılı olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Kaya (2008) tez çalışmasında ilköğretim okullarında interaktif bilgisayar destekli öğretimin sosyal bilgiler dersinde kullanımının akademik başarıya etkililiği incelemiştir. Öğrencilerin akademik başarıları, interaktif bilgisayar destekli öğretimle işlenen bir ders ile bilgisayar destekli öğretim yöntemiyle işlenen ders arasındaki farklılıklar tespit edilmiştir. Konu ile ilgili yapılan çalışmalar gözden geçirilerek, interaktif bilgisayar destekli öğretimin öğrencinin başarısını artırdığı, sosyal bilgiler dersinde öğrenmede daha etkin, verimli ve kalıcılığı sağlamak amacıyla interaktif bilgisayar destekli öğretimin kullanılmasına önem verilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Pilli (2008) çalışmasında bilgisayar destekli bir öğretimin ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin matematik dersindeki akademik başarısına, bu başarının kalıcılığına ve matematik ve bilgisayar destekli öğrenmeye karşı tutumlarına etkisini incelemiştir. Deney grubunda Frizbi Matematik 4 eğitsel yazılım kullanılırken, kontrol grubundaki öğrencilerle geleneksel yöntemle ders işlenmiştir. Araştırma sonunda deney grubu ile kontrol grubunun çarpma, bölme ve kesirler ünitelerindeki akademik başarı son test puanları arasında deney grubu lehine anlamlı farklar bulunurken kalıcılık puanları incelendiğinde yalnızca çarpma ve bölme ünitelerinde deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.

Ünlü “İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Bilgisayar Destekli Sınıf Ortamında Durumlu Öğrenmenin Öğrencilerin Akademik Başarısına, tutumuna ve Öğrenmenin Kalıcılığına Etkisi” adlı çalışmasında, yapılandırmacı öğrenme yaklaşımının, durumlu öğrenme kuramına dayalı öğretim stratejisinin ilköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler dersine yönelik öğrenme başarısına ve kalıcılığa etkisini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma sürecinde, kontrol ve deney gruplarının derse yönelik tutum ve başarılarının tespit edilmesi amacıyla uygulama öncesi ve

sonrasında ölçekler deneklere uygulanmıştır. Araştırmanın sonucu olarak, durumlu öğrenme kuramının öğrenme başarısı üzerinde orta seviyede etkili olduğu tespit edilmiştir. Durumlu öğrenme kuramı kullanılarak anlatılan derslere yönelik olarak öğrencilerin tutumlarında anlamlı bir farklılık meydana gelmemiştir (Ünlü, 2009).

Zobar (2010), “Bilgisayar Destekli Öğretimin İlköğretim Üçüncü Sınıf Öğrencilerinin Başarısı ve Tutumuna Etkisi” adlı tezinde bilgisayar destekli öğretimin öğrencilerin okuma ve yazma becerileri ile derse karşı tutumları üzerindeki etkisini araştırmıştır. Araştırma kapsamına noktalama işaretleri ve ekler konularına ilişkin kazanımlar alınmıştır. Araştırma dört hafta süreyle yapılmıştır. Çalışmada yöntem olarak ön test son test kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Araştırma sonunda, bilgisayar destekli öğretimin başarı ve tutumu artırmak yönünde geleneksel öğretime göre daha etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Malaş (2011) araştırmasında ilköğretim 2. sınıf öğrencilerinin bilgisayar destekli matematik dersinde STAR stratejisinin akademik başarılarına ve problem çözme becerilerine etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. STAR stratejisi kullanılarak yürütülen eğitim sonunda öğrencilerin akademik başarılarında ve problem çözme becerilerinde olumlu yönde bir artış belirlenmiştir. Araştırma süresince, bilgisayar destekli matematik etkinliklerinin ve STAR stratejisinin öğrencilerin ilgisini çektiği, bilgisayar kullanarak ders işlemekten keyif aldıkları, benzer bir çalışmaya tekrar katılma konusunda istekli oldukları gözlemlenmiştir.

Çener’in (2011) yaptığı araştırmanın amacı, ilköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler dersinin bilgisayar destekli öğretim yöntemi ile işlenmesinin öğrenci başarısı ve tutumunu etkileyip etkilemediğinin ortaya konulmasıdır. Araştırma ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel bir araştırma desenine sahiptir. Araştırmanın veri toplama araçlarını “Sosyal Bilgiler Eriş Testi, Sosyal bilgiler Tutum Ölçeği ve Teknoloji Tutum Ölçeği” oluşturmuştur. Elde edilen bulgulara göre öğrencileri sosyal bilgiler dersini teknoloji desteğiyle alan öğrencilerin akademik başarı düzeyleri, dersi teknoloji desteği olmadan alan öğrencilerin akademik başarı düzeylerine göre anlamlı bir şekilde daha yüksektir. Yapılan hiyerarşik regresyon analizi sonucunda elde edilen bulgulara göre sosyal bilgiler dersinin teknoloji destekli işlenmesi derse karşı tutumu anlamlı derecede etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır.

Öztürk (2011), “Matematik Öğretiminde Bilgisayar Destekli Öğretim Yöntemiyle Hazırlanan Animasyon Tekniğinin Kullanımı” adlı deneysel türdeki araştırmasında animasyonlarla birlikte bilgisayar destekli öğretimin öğrenci başarı ve tutumuna anlamlı bir etkisinin olup olmadığını amaçlamıştır. Yapılan ön-test sonucu deney ve kontrol grubu arasında matematik tutum ve başarı açısından anlamlı bir farklılığı olmadığı görülmüştür. Araştırma sonucunda bilgisayar destekli öğretim yöntemiyle öğrenen 6-C sınıfının başarı düzeyi, konuyu aktif öğrenme yöntemiyle öğrenen 6-A sınıfının başarı düzeyine göre daha yüksek çıktığı gözlemlenmiştir. Ayrıca bilgisayar destekli öğretim yöntemiyle öğrenen 6-C sınıfının matematik dersine karşı tutum seviyeleri, konuyu aktif öğrenme yöntemiyle öğrenen 6-A sınıfının matematik dersine karşı tutum seviyelerine göre daha yüksek çıkmıştır.

Çelik ve Çevik (2011) ilköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin “Olasılık ve İstatistik” ünitesini öğrenmeleri üzerinde, bilgisayar destekli öğretimin geleneksel öğretim yöntemine göre öğrencilerin matematik başarısına olan etkisini belirlemeyi amaçladığı araştırmalarında öntest ve sontest kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Dersler deney grubundaki öğrencilere bilgisayar destekli öğretim etkinliklerine göre hazırlanan planlar çerçevesinde, kontrol grubundaki öğrencilere ise geleneksel öğretime uygun olarak hazırlanan ders planlarına göre işlenmiştir. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen “Matematik Başarı Testi” deney ve kontrol gruplarında öntest ve sontest olarak uygulanmıştır. Araştırma sonucunda ilköğretim yedinci sınıf matematik dersinde bilgisayar destekli öğretim yönteminin öğrenci başarısını arttırmada geleneksel öğretim yöntemine göre daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Durukan (2011) yapmış olduğu tez çalışmasında bilgisayar destekli dil bilgisi öğretiminin ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin başarılarına, kavram yanlışlarına ve Türkçe dersine yönelik tutumlarına etkisini incelemiştir. Araştırmada ön test-son test kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Dil bilgisi konuları kontrol grubunda geleneksel öğretimle, deney grubunda bilgisayar destekli öğretim ile işlenmiş ve uygulama 12 hafta sürmüştür. Araştırma sonunda, bilgisayar destekli dil bilgisi öğretiminin geleneksel öğretime göre başarıyı ve tutumu daha fazla artırdığı, dil bilgisi kavram yanlışını ise azalttığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Keser (2012), “İlköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Ülkemiz ve Dünya Ünitesinde Sosyal Bilgiler Dersinde Bilgisayar Destekli Eğitimin Akademik Başarıya Etkisi”ni incelediği araştırma sonucunda; öğrencilerin, sosyal bilgiler dersinde bilgisayar destekli eğitimle işlenen ünite ile geleneksel öğretim yöntemleriyle işlenen ünite arasındaki farklılıkları ve akademik başarıları tespit edilmiştir. Ülkemiz ve Dünya ünitesi kapsamında yapılan ön test-son test sonucunda, bilgisayar destekli eğitimin öğrenmede kalıcılık sağladığı ve öğrencinin akademik başarısını arttırdığı tespit edilmiştir.

Özer (2012) “araştırmasında fen ve teknoloji dersinde geleneksel öğretim yöntemi ile bilgisayar destekli öğretim yöntemlerinin öğrenci başarısına etkisini belirlemek amacıyla yapılan çalışma sonuçları incelendiğinde, elde edilen sonuçlardan, 6. sınıf fen ve teknoloji dersi ‘madde ve ısı’ ünitesinin öğreniminde BDÖ yönteminin geleneksel öğretim yöntemine göre daha etkili olduğu belirtilmiştir.

Demir ve Başol (2013) çalışmalarında Türkiye’de yapılmış ve bilgisayar destekli öğretimin matematik başarısı üzerindeki etkisini konu alan çalışmaları incelemişlerdir. Alışma karakteristikleri için yapılan analizlerde bilgisayar destekli matematik öğretim yönteminin, tüm çalışma karakteristiklerine göre akademik başarıya olumlu etkide bulunduğu kanaatine varılmıştır.

Karakış (2014) ilköğretim 4. sınıf “Kesirler” ünitesine yönelik ASSURE öğretim tasarım modeli ve ARCS motivasyon modeline göre bir öğrenme materyali geliştirmek ve geliştirilen materyalin öğrencilerin matematik dersi ile bilgisayar destekli öğrenmeye ilişkin tutumlarına ve matematik dersindeki başarılarına etkisini incelemiştir. Araştırmada zayıf deneysel desenlerden, tek grup öntest-sontest desenin kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçları, etkinliklerin, öğrencilerin bilgisayar destekli öğrenmeye karşı tutumunu ve akademik başarılarını arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır

2.2.2 Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Acevedo (2000), “Sosyal Bilgiler Kavramlarının Öğretiminde Bilgisayar Destekli Öğretim Kullanımı” adlı araştırmasında sosyal bilgiler kavramlarının öğretiminde yaşanan zorlukları gidermek için bilgisayar destekli öğretimden faydalanmayı

amaçlamıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 34 ilköğretim 3. Sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada sosyal bilgiler 3. Sınıf müfredatında bulunan ve öğretiminde sorun yaşanan kavram ve kelimeleri ele almıştır. Araştırmacı bu kavramların öğretiminde yaşanan zorluğu gidermek üzere İspanyolca ve İngilizce'nin kullanıldığı iki dilli bir yazılım geliştirmiştir. Çalışma grubuna öntest ve sontest uygulanarak yazılımın akademik başarıya etkisi ölçülmüştür. Araştırmanın sonuçlarına göre, araştırmacı tarafından "Listen to the Land" olarak isimlendirilen bu yazılımın kullanımı ile öğrencilerin akademik başarıları artmıştır.

Rowe (2007), "Semboller ve İşaretler: Üçüncü Sınıf Sosyal Bilgiler İçeriği İçin Öğretim Yazılımı, Bir BDÖ Alan Testi Yazılımı" adlı çalışmasında, sembollerin ve işaretlerin bilgisayar temelli form yazılımı kullanılarak öğretiminin etkililiğini test etmek istemiştir. Araştırmacı tarafından hazırlanan form yazılımı üçüncü sınıf öğrencilerine, çeşitli resmi ve ulusal sınır işaretlerinin ve sembollerinin öğretiminde etkili bir öğretim sunmak amacıyla hazırlanmıştır. Araştırmaya Inglewood, California'dan 20 üçüncü sınıf öğrencisi katılmıştır. Öğrencilere önce öntest uygulanmış, yazılım ile verilen tek oturumluk ders sonrası sontest uygulanmıştır. Araştırmanın sonunda Sosyal Bilgilerde, sembol ve işaretlerin öğretimi konusunda bilgisayar destekli öğretimin etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Akinsola ve Animasahun (2007) deneysel çalışmasında bilgisayar destekli öğretim uygulaması ile geleneksel yöntemlerle matematik derslerini işleyen öğrencileri karşılaştırmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar, matematik derslerini simülasyon-oyun uygulamalı bilgisayar destekli öğretim ile alan öğrencilerin başarı ve tutumlarında belirgin bir artış olduğu sonucuna varılmıştır.

Naba'h, Hussain, Al-Omari ve Shdeifat (2009), bilgisayar destekli öğretim yazılımının öğrencilerin İngilizce grameri öğrenmeleri üzerindeki etkililiğini değerlendirmişlerdir. Ürdün'de öğrenim gören 212 öğrenciden oluşan araştırmada ön test son test kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Araştırma sonunda; bilgisayar destekli öğretim yönteminin geleneksel öğretim yöntemine göre daha etkili olduğu, erkek öğrencilerin ve fen bilimleri alanlarında öğrenim görenlerin daha yüksek puanlar aldığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

2.3 ALANYAZIN TARAMASININ SONUCU

Alanyazın taraması sonucunda bilgisayar destekli öğretimin sosyal bilgiler alanında ve farklı alanlarda öğrencilerin akademik başarı ve derse yönelik tutumu üzerinde olumlu etkilerinin olduğu çalışmalar bulunmaktadır. Bilgisayar destekli öğretim uygulamalarına yönelik yapılan çalışmaların ilköğretim ikinci kademe düzeyinde yoğunlaştığı, ilköğretim birinci kademe düzeyindeki çalışmaların sınırlı sayıda olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumdan hareketle bu çalışmada ilkokul 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde bilgisayar destekli öğretimin öğrencilerin başarılarına, derse yönelik tutumlarına ve kalıcılıklarına etkisinin gözlemlenmesine karar verilmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın tasarlanması, araştırma grubu, veri toplama araçları ve geliştirilen materyalin uygulama basamakları ve elde edilen verilerin analizi açıklanmıştır.

3.1 ARAŞTIRMA MODELİ

Bu araştırmada deneysel araştırma modeli kullanılmıştır. Deneysel araştırma yöntemleri, neden sonuç ilişkilerinin belirlemek amacıyla, doğrudan araştırmacının kontrolü altında, gözlenmek istenen verilerin üretildiği araştırma modelleridir (Karasar, 2009: 87). İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde bilgisayar destekli öğretimin akademik başarıya, derse yönelik tutuma ve kalıcılık düzeyine etkisini belirlemeye yönelik bu çalışmada yarı deneysel desen kullanılmıştır. Bu desende yansız atama kullanılmaz. Desende hazır gruplardan ikisi belirli değişkenler üzerinden eşleştirilmeye çalışılır ve eşleştirilen gruplar işlem gruplarına seçkisiz atanırlar (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2010).

Tablo 2. Araştırma Deseni

Grup	Ön Test	İşlem	Son Test	Kalıcılık
Deney	Ö1	BDÖ Yöntemi	S2	K3
Kontrol	Ö1	Geleneksel Yöntem	S2	K3

Ön test aşamasında gruplara konuyla ilgili olarak Malbeleşi (2011) tarafından geliştirilmiş olan ÜTÜB testi ile Çalışkan (2009) tarafından geliştirilmiş olan SBTÖ uygulanmıştır. Araştırmanın deneysel işlem aşamasında, deney grubunda araştırmacı tarafından 4. sınıf sosyal bilgiler dersi “Üretimden Tüketime Ünitesi”nin öğretimine yönelik geliştirilen bilgisayar yazılımı ile ders işlenmiştir. Kontrol grubunda ise Sosyal Bilgiler ders kitabı setinde yer alan etkinliklerden yararlanılmıştır. Son test ve kalıcılık testi aşamasında ise öğrencilere ön testte kullanılan akademik başarı testi ile sosyal bilgiler tutum ölçęęi uygulanarak süreç tamamlanmıştır.

Bu deneysel desende yer alan bağımlı değişkenler; öğrencilerin başarılarını ve tutumlarını gösteren son test puanlarıdır. Bağımsız değişken ise öğretim yöntemlerinin uygulandığı ortamdır. Bunlar; geleneksel ve bilgisayar destekli öğretim ortamlarıdır.

3.2 ÇALIşMA GRUBU

Bu araştırmanın çalışma grubunu, 2013-2014 eğitim-öğretim yılı, Sakarya ili, Serdivan ilçesi Zübeyde Hanım İlkokulu’nda öğrenim gören 4-A ve 4-B sınıflarındaki öğrenciler oluşturmuştur. 4-B sınıfı deney grubu, 4-A sınıfı kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Deney grubu olan 4-B sınıfında 40, kontrol grubu olan 4-A sınıfında 41 öğrenci öğrenim görmektedir. Her iki grupta bulunan tüm öğrenciler uygulama sürecine dahil edilmiş olmakla birlikte başarı durumu birbirine yakın 33’er öğrencinin verilerinden yararlanılmıştır.

Tablo 3. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Uygulamaya Katılımı

Sınıf	Grup	Ön Test	Son Test	Kalıcılık
4-B	Deney	33	33	33
4-A	Kontrol	33	33	33

Tablo 3'te görüldüğü gibi deney ve kontrol gruplarında öntest, sontest ve kalıcılık testinde 33'er öğrenci yer almaktadır. Tablo 4'te deney ve kontrol grubu öğrencilerinin demografik özellikleri verilmiştir.

Tablo 4. Araştırmaya Katılan Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Demografik Özellikleri

Değişken	Tür	Deney Grubu		Kontrol Grubu	
		f	%	f	%
Cinsiyet	Kız	18	54.5	17	51.5
	Erkek	15	45.5	16	48.5
Bilgisayara sahip olma	Var	32	97	23	70
	Yok	1	3	10	30
İnternete sahip olma	Var	30	91	19	57.5
	Yok	3	9	14	42.5
Günlük internet kullanımı	Hiç	4	12	18	55
	0-1 saat	24	73	13	39
	1-2 saat	3	9	1	3
	2 saatten fazla	2	6	1	3

Deney grubu öğrencilerinin demografik özelliklerini incelendiğinde % 54.5'i kız, % 45.5'i erkek olduğu; % 97'si bilgisayara sahipken, % 3'ü bilgisayara sahip olmadığı; % 91'i internete sahipken % 9 internete sahip olmadığı; % 12'sinin interneti günlük hiç kullanmadığı, % 73'ünün interneti günlük 0-1 saat arası, % 9'unun interneti

günlük 1-2 saat arası ve % 6'sının interneti günlük 2 saatten fazla kullandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kontrol grubu öğrencilerinin demografik özelliklerini incelediğimizde % 51.5'i kız, % 48.5'i erkek olduğu; % 70'i bilgisayara sahipken, % 30'u bilgisayara sahip olmadığı; % 57.5'i internete sahipken % 42.5 internete sahip olmadığı; % 55'sinin interneti günlük hiç kullanmadığı, % 39'unun interneti günlük 0-1 saat arası, % 3'ünün interneti günlük 1-2 saat arası ve yine % 3'ünün interneti günlük 2 saatten fazla kullandığı sonucuna ulaşılmıştır.

3.3 VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Bu araştırmada “Üretimden Tüketime Ünitesi Başarı Testi” ve “Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği” veri toplama aracı olarak kullanılmıştır.

3.3.1 Üretimden Tüketime Ünitesi Başarı Testi

Araştırmada ön test, son test, kalıcılık testi olarak kullanılan “Üretimden Tüketime” başarı testi veri toplama aracı Malbeği (2011) tarafından geliştirilmiştir (Ek 4). “Üretimden Tüketime” ünitesinin, belirlenen yedi kazanımıyla ilgili uzman görüşleri alındıktan ve kaynak taraması yapıldıktan sonra 4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler öğretim programı, öğretmen kılavuz kitapları, çeşitli soru kitapları, dergiler ve ders kitapları incelenerek sorular hazırlanmıştır. “Üretimden Tüketime” ünitesinin yedi kazanımı göz önünde bulundurularak ön uygulama sonrası bazı soruların testten çıkarılabileceği düşünülerek, her kazanım için birden fazla soru hazırlanmıştır. Toplamda 30 sorudan oluşacak şekilde hazırlanan test dört seçenekli ve çoktan seçmelidir.

Tablo 5. Üretimden Tüketime Ünitesi Başarı Testinde Yer Alan Soruların Kazanımlara Göre Dağılımı

Sıra	Kazanım	Ders Saati	Soru Sayısı
1	İstek ve ihtiyaçlarını ayırt eder.	2	4
2	İhtiyaçlardan hareket ederek insanların temel ihtiyaçları hakkında çıkarımda bulunur.	2	4
3	Mevcut kaynaklarla ihtiyaçlarını ilişkilendirir.	2	5
4	Satın alacağı ürünleri belirlenen standartlara göre değerlendirir.	1	3
5	Bilinçli bir tüketici olarak haklarını kullanır.	2	4
6	Kullandığı bazı ürünlerin üretim, dağıtım ve tüketim ağını oluşturur.	3	5
7	İhtiyaçlarla meslekleri ilişkilendirir.	3	5
	Toplam	15	30

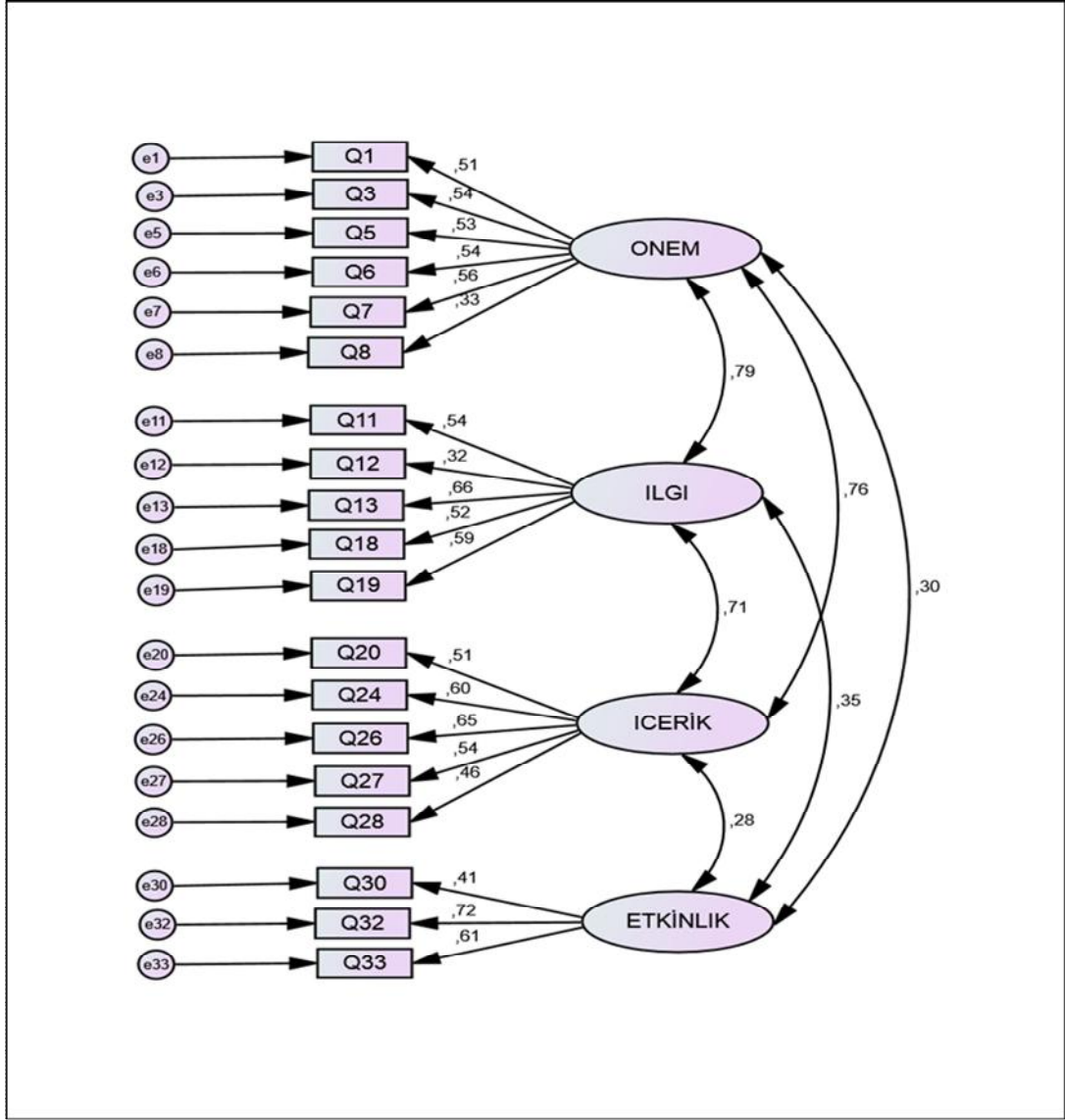
Başarı testi hazırlanırken, ölçme değerlendirme uzmanlarının görüşleri doğrultusunda, Bloom taksonomisi dikkate alınarak, soruların bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme basamaklarına uygun olarak hazırlanmasına dikkat edilmiştir. Son şekli verilen testin öğrencilerin üzerindeki etkisinin, araştırmanın amacına hizmet edip etmeyeceğinin, madde güçlüklerinin ve ayırt ediciliklerinin tespit edilebilmesi için İstanbul ilindeki 3 devlet okulunda öğrenim gören 160 beşinci sınıf öğrencisine uygulanmıştır. Ön uygulamanın 5. sınıfa devam eden öğrencilerle yapılmasının nedeni, ön uygulama yapıldığı sırada 4. sınıf öğrencilerinin bu üniteyi henüz işlememiş olmasıdır. Beşinci sınıfa devam eden öğrenciler bu üniteyle ilgili kazanımlara sahip olduğu düşünülerek ön uygulama bu sınıf seviyesinde gerçekleştirilmiştir (Malbeği, 2011).

“Üretimden Tüketime” başarı testi analizi sonucunda belirtilen 5 madde testten çıkarılmış ve uygulamada kullanılacak başarı testi 25 soruya düşürülmüştür, 160 öğrencinin uygulamaya katıldığı, aritmetik ortalamasının 9.93, standart sapmanın 8.03 ve alfa değerinin .94 olduğu bilinmektedir. Güvenirlik katsayısının .70 ve daha yüksek olması, test puanlarının güvenilirliği için genel olarak yeterli gözükmektedir. Bu sonuçlara göre güvenirlik katsayısı .94 olarak tespit edilen testin güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Malbeği, 2011).

3.3.2 Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği

Tutum, somut bir nesneye veya soyut bir kavrama ilişkin ona karşı ondan olma şeklinde belirlenen bireyin duygu ve düşüncelerine yön veren öğrenilmiş öz eğilimler olarak ifade edilmektedir (Tay ve Tay, 2006). Eğitim-öğretim sürecinde bilgisayar teknolojisinden faydalı bir şekilde yararlanılmasını etkileyen faktörlerden biride tutumdur (Köse ve Gezer, 2006). Bu araştırmada öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla veri toplama aracı olarak, Çalışkan (2009) tarafından geliştirilen “Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği” kullanılmıştır (Ek 5). Ölçek 33 ifade ile bu ifadelerin karşısında yer alan, öğrencilerin “tamamen katılıyorum”, “katılıyorum”, “kararsızım”, “katılmıyorum”, “hiç katılmıyorum” seçeneklerinin yer aldığı likert tipi tutum ölçeğidir. Ölçeğin geçerlilik ve güvenirlilik çalışmaları 2008 yılında 7. sınıf öğrencileri üzerinde yapılmıştır. 4. sınıf öğrencilerine yönelik olan bu çalışma için de ölçeğin geçerli ve güvenilir olup olmadığı araştırmacı tarafından 2 ilkokulda öğrenim gören 160 öğrenciye uygulanarak tespit edilmiştir.

Ölçeğin doğrulayıcı faktör analizi yapısı, çok uzun zaman önce ve farklı örneklem oluşundan dolayı, araştırmacı tarafından yeniden test edilmiştir. Faktör değeri büyük çıkan maddeler ölçekten çıkartılmış, yapılan faktör analizi sonucunda aşağıdaki model geliştirilmiştir.

Şekil 1. Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği'ne İlişkin Path Diagramı ve Parametre Tahminleri

Doğrulayıcı faktör analizinden (DFA) elde edilen modelin uyum indeksleri incelenmiş ve Ki-kare değerinin ($\chi^2=260.08$, $N=190$, $sd=146$, $p=.00$) anlamlı olduğu görülmüştür. Uyum indeksi değerleri ise $RMSEA=.058$, $CFI=.86$, $GFI=.89$, $AGFI=.86$ ve $RMR=.079$ olarak bulunmuştur. Bu uyum indeksi değerleri modelin kabul edilebilir bir uyuma sahip olduğu söylenebilir (Schermelleh-Engel & Moosbrugger, 2003). Modele ilişkin faktör yükleri Şekil 1'de gösterilmiştir.

Doğrulamalı faktör analiz yapısı araştırmacı tarafından yeniden test edilerek elde edilen revize edilmiş Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği, 19 madde ve 4 alt boyuttan oluşan bir ölçme aracıdır. Bu alt faktörlerden birinci alt faktör, *sosyal bilgiler dersinin önemine*, ikinci alt faktör *sosyal bilgiler dersinin ilgi çekiciliğine*, üçüncü alt faktör *sosyal bilgiler dersinin içeriğine* ve dördüncü alt faktör *ise sosyal bilgiler dersinde yapılan etkinliklere ilişkin tutumlar* olarak nitelendirilmiştir. Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeğinden alınabilecek en düşük toplam puan 19, en yüksek toplam puan ise 95'dir.

3.3.2 Bilgisayar Destekli Öğretim Materyali

Araştırmada sosyal bilgiler dersinde bilgisayar destekli öğretimin etkililiğinin ölçülebilmesi maksadıyla araştırmacı tarafından geliştirilen ilkokul 4. sınıf sosyal bilgiler “Üretimden Tüketime” ünitesinin öğretimine yönelik bir bilgisayar yazılımı kullanılmıştır.

Bilgisayar destekli öğretimde kullanılmak üzere geliştirilen bilgisayar yazılımının içeriğinin belirlenmesi aşamasında sosyal bilgiler 4.sınıf öğretim programını incelenerek içerdiği konuların önemi, kullanılabilecek görsel ve işitsel materyallerin zenginliği ve üniteye ait daha önce böyle bir uygulamanın yapılmamış olması gibi nedenlerden ötürü “Üretimden Tüketime” ünitesi içerik olarak belirlenmiştir.

“Üretimden Tüketime” ünitesi literatür taraması esnasında araştırmacı tarafından kütüphane ve internet ortamında geniş bir tarama yapılmıştır. Görsel ve işitsel materyaller internet yoluyla temin edilmiştir.

Bilgisayar yazılımında kullanılan içerik ve etkinlikler Microsoft Office 2010 Powerpoint programında “özel öğretici yazılım” formatına uygun olarak hazırlanmıştır (Ek 6). Hazırlanan bilgisayar yazılımında içerikler öğrencilere sesli ve görsel bir şekilde sunulmakta ve gerekli yerlerde yönlendirmeler yapılmaktadır. İçerik ve etkinlikler öğrencilerin günlük yaşantılarıyla ilişkilendirilmiş, bu sayede öğrencilerin dikkatlerini toplama hedeflenmiştir. Bu işlemler araştırmacı tarafından gerçekteşirilmek suretiyle, yaklaşık iki ay gibi bir zaman zarfında tamamlanmıştır. Tamamlanan yazılım, iki akademisyen ile üç sınıf öğretmeni tarafından incelenmiş

ve görüşleri doğrultusunda yazılımda yeni düzenlemelere gidilmiştir. Uygulama esnasında karşılaşılabilecek zorlukları görmek ve öğrencilerin ilk tepkilerini belirlemek amacıyla pilot çalışma yapılmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan yazılım bir ilkokulun 4. sınıf öğrencilerine uygulanmış ve böylelikle öğrenciler açısından fark edilebilecek eksikliklerin giderilmesi amaçlanmıştır. Araştırmacı tarafından alınan uzman, eğitimci ve öğrenci görüşleri ışığında yazılımda son düzeltme ve geliştirmeler yapılarak yazılıma son şeklini verilmiştir

3.4 VERİLERİN TOPLANMASI

Veri toplama araçlarının istatistiksel işlemler sonucunda, geçerli ve güvenilir olduğunun tespit edilmesinin ardından deneysel uygulamanın yapılması için Sakarya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden izin alınmıştır (Ek 1). İzin sonrası Sakarya ili, Serdivan ilçesi, Zübeyde Hanım İlkokulu'nun 2 ayrı 4. sınıfında “Üretimden Tüketime Ünitesi Başarı Testi” ve “Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği” ön test olarak 16.12.2013 tarihinde uygulanmıştır. Ön test uygulandıktan sonra yapılan istatistiksel işlemler sonucunda sınıfların uygulama öncesi bilgi düzeylerinin birbirlerine yakın olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 6. Uygulama Takvimi

	Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma	Cumartesi	Pazar
Aralık	16	17	18	19	20	21	22
Aralık	23	24	25	26	27	28	29
Aralık	30	31	1	2	3	4	5
Ocak	6	7	8	9	10	11	12
Ocak	13	14	15	16	17	18	19
Ocak	20	21	22	23	24	25	26
Ocak	27	28	29	30	31	1	2
Şubat	3	4	5	6	7	8	9
Şubat	10	11	12	13	14	15	16
Şubat	17	18	19	20	21	22	23

16 Aralık:	Ön Testlerin uygulanması
19Aralık-17 Ocak:	Deney grubunda ders işlenmesi
20 Ocak:	Son testin ve SBTÖ'nin uygulanması,
20 Şubat:	Kalıcılık testinin uygulanması

Deney grubu öğrencilerine araştırmacı tarafından bilgisayar laboratuvarında uygulama öncesi 2 saatlik uyum semineri verilmiştir. Uyum seminerinde deney grubuna; bilgisayar laboratuvarında dikkat edilmesi gereken kurallar, bilgisayarların kullanımı ve geliştirilen bilgisayar yazılımının kullanımı ile ilgili gerekli bilgiler aktarılmıştır. Deney grubunda ve kontrol grubunda dersin işlenmesi 19.12.2013 tarihinde eş zamanlı olarak başlamış ve 17.01.2014 tarihinde eş zamanlı olarak sona ermiştir. Deney ve kontrol grupları bu tarihler arasında ilgili üniteyi işlemişlerdir.

Deney grubunda uygulama Zübeyde Hanım İlkokulu bilgisayar laboratuvarında 5 hafta boyunca haftada 3 saat olmak üzere toplam 15 saat olarak sürdürülmüştür. Bilgisayar destekli öğretim yöntemiyle işlenen dersler, araştırmacı tarafından yürütülmüştür. Uygulama öncesinde sınıf oturma düzeni bilgisayar destekli öğretim yöntemiyle işlenecek ders için uygun hale getirilmiştir. Her hafta uygulama öncesi bilgisayar laboratuvarı bilişim teknolojileri öğretmeniyle birlikte kontrol edilmiş ve varsa eksikler giderilmeye çalışılmıştır. Bilgisayar destekli öğretim yöntemi uygulamaları sırasında hazırlanan içerik ve etkinlikler her öğrencinin bilgisayarına ders başlamadan önce ağ üzerinden gönderilmiş ve her öğrencinin bilgisayarında hazır hale getirilmiştir. Programlı öğretim ve bilgisayar destekli öğretim ilkeleri göz önüne alınarak hazırlanan öğrenme içerik ve etkinlikleri doğrultusunda ders öğretim süreci planlanmıştır.

Araştırmacı, sınıfta gezerek öğrencilerin etkinlikleri uygulama başarılarını ve bilgisayar destekli öğretime yönelik tutumlarını gözlemeye çalışmış ve sınıf içerisinde rehberlik rolünü üstlenmiştir. Öğretim süresince öğrenciler gerekli görüldüğü yerlerde internete yönlendirilerek araştırma sürecinde aktif olmaları sağlanmıştır. 20.01.2014 tarihinde de iki gruba, uygulamanın öğrencilerin başarı düzeylerine ve sosyal bilgiler dersi tutum düzeylerine anlamlı katkı yapıp yapmadığının tespiti için son test uygulanmıştır. Bir ay sonra 20.02.2014 tarihinde

ise uygulamanın bilgilerin kalıcılığına etkisinin incelenmesi için kalıcılık testi uygulanmıştır.

3.5 VERİLERİN ANALİZİ

Veri toplama araçlarıyla elde edilen verilerin analizi, bilgisayar ortamında SPSS 18.0 paket programıyla yapılmıştır. Yapılan testlerde anlamlılık düzeyi .05 olarak belirlenmiştir. Puan dağılımının normallik gösterip göstermediğini incelemeye Kolmogorov-Smirnov testi sonuçlarına bakılmıştır. Can (2014), veri sayısının 30'dan büyük olması durumunda Kolmogorov-Smirnov testi kullanımını önermektedir.

Tablo 7. Kolmogorov-Smirnov Testi

		Deney Grubu			Kontrol Grubu		
		İstatistik	sd	p	İstatistik	sd	p
Başarı Testi	Ön test	.151	33	.053	.141	33	.095
	Son test	.259	33	.000	.140	33	.100
	Kalıcılık	.254	33	.000	.198	33	.002
Tutum Testi	Ön test	.101	33	.200	.078	33	.200
	Son test	.176	33	.011	.150	33	.058
	Kalıcılık	.112	33	.200	.174	33	.012

Tablo 7’de Kolmogorov-Smirnov testi sonuçları doğrultusunda deney ve kontrol gruplarının, kendi içlerinde başarı testi ve tutum ölçeği ön-son-kalıcılık testi ortalamalarının birbirinden farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için “Friedman Testi” kullanılmıştır. Parametrik testlerin koşulları sağlanamadığı zaman söz konusu testlerin parametrik olmayan biçimleri bir seçenek olarak kullanılır. Tekrarlı ölçümler için tek yönlü varyans analizinin parametrik olmayan biçimi olarak Friedman testi kullanılabilir. Bu testte sıralama ölçeğine dönüştürülmüş puanlarla işlem yapılır (Can, 2014). Friedman testi sonucu anlamlı fark var ise bu farkın nereden kaynaklandığını bulmak için Wilcoxon İşaretli Sıralar testi kullanılır (Huck, 2004).

Deney ve kontrol gruplarının başarı testi ve tutum ölçeği ön-son-kalıcılık testi ortalamalarının birbirinden farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için ise “İlişkisiz Örneklemeler için T-testi” ve “İlişkisiz Ölçümler için Mann Whitney U-Testi” yapılmıştır. t-testi, deneysel desenlerde ve karşılaştırmalı tarama desenlerinde iki gruba ait ortalamaların karşılaştırılmasında ve iki bağımsız örneklemden elde edilen ortalamalar arasındaki farkın anlamlılığını test etmek üzere kullanılan parametrik bir testtir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2010).

Mann Whitney U-Testi ise ilişkisiz ölçümlerin söz konusu olduğu az denekli deneysel çalışmalarda puanların dağılımının normallik varsayımını karşılamadığı deneysel çalışmalarda iki ilişkisiz örneklemden elde edilen puanların birbirlerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğini test etmek amacıyla kullanılır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2010).

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde sosyal bilgiler dersinde bilgisayar destekli öğretim yönteminin uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin Başarı Testi ve Tutum Ölçeği ön test, son test ve kalıcılık testi sonuçlarına ilişkin bulgular yer almaktadır.

4.1 BAŞARI TESTİNE İLİŞKİN BULGULAR

Deney ve kontrol gruplarının ön test, son test ve kalıcılık testine yönelik elde edilen bulguları Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8. Üretimden Tüketime Ünitesi Başarı Testi Ön-Son-Kalıcılık Testi Betimsel İstatistikleri

Grup	N	Testler	\bar{x}	ss
Deney	33	Ön Test	77.57	13.70
	33	Son Test	89.93	8.60
	33	Kalıcılık Testi	89.09	13.16
Kontrol	33	Ön Test	78.66	10.98
	33	Son Test	82.54	13.68
	33	Kalıcılık Testi	83.03	10.44

Tablo 8’de, Üretimden Tüketime Ünitesi Başarı Testinde alınan puanlar incelendiğinde deney grubu öğrencilerinin başarı testi ön test puanlarının aritmetik

ortalaması 77.57, standart sapması ise 13.70 iken, son test aritmetik ortalaması 89.93, standart sapması 8.60; kalıcılık testi aritmetik ortalaması 89.09, standart sapması ise 13.16 olduğu görülmektedir.

Kontrol grubunun ise ön teste ait aritmetik ortalaması 78.66, standart sapması ise 10.98 iken, son test aritmetik ortalaması 82.54, standart sapması 13.66; kalıcılık testi aritmetik ortalaması 83.03, standart sapması ise 10.44 olarak hesaplanmıştır. Çalışmanın ilk beş alt probleminde sorgulanan bilgisayar destekli eğitimin akademik başarı üzerindeki etkisi grupların kendi içlerinde ve gruplar arasında olmak üzere incelenmiştir.

4.1.1 Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Birinci alt problemin sınanması amacıyla deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin başarı testine yönelik ön test puanları için normal dağılım gösterdiğinden bağımsız gruplar t- testi ile analiz edilmiş, bulgular Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Deney ve Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Başarı Testine Yönelik Ön Test Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin t- Testi Sonuçları

Grup	N	\bar{X}	ss	sd	t	p
Deney	33	77.57	13.10	64	.357	.722
Kontrol	33	78.66	10.98			

Araştırmada deney ve kontrol gruplarına ön test olarak uygulanan başarı testi sonuçlarına göre; deney grubu öğrencilerinin aritmetik ortalaması 77.57, standart sapması 13.10; kontrol grubu öğrencilerinin aritmetik ortalaması ise 78.66, standart sapması ise 10.98 olarak bulunmuştur. Kontrol grubunda yer alan öğrencilerin aritmetik ortalamaları, deney grubundaki öğrencilere göre yüksektir. Ancak, iki grup arasında hesaplanan t değeri .357’dir ve .05 anlamlılık düzeyinde ön testte anlamlı

bir farklılık yoktur ($p=.722$). Bu sonuçlar, ünitenin başında her iki sınıfın başarı seviyeleri hemen hemen aynı olduğunu göstermektedir.

4.1.2 İkinci Alt Problem ile İlgili Bulgular ve Yorumlar

İkinci alt problemin sınanması amacıyla deney grubunda yer alan öğrencilerin başarı testine yönelik ön test, son test ve kalıcılık testi puanları parametrik olmayan Friedman Testi ile analiz edilmiş ve bulgular Tablo 10, Tablo 11 ve Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 10. Deney Grubu Öğrencilerinin Başarı Testine İlişkin Ön Test-Son Test-Kalıcılık Testi Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Testler	N	\bar{x}	ss
Ön test	33	77.57	13.70
Son test	33	89.93	8.60
Kalıcılık testi	33	89.09	13.16

Tablo 10’da öğrencilerin testlerden aldıkları puanlara ait ortalama ve standart sapma değerleri görülmektedir. Bu tabloda son testin, en yüksek ortalamaya sahip olduğu, kalıcılık testinin bunu izlediği, ön testin ise en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Ancak bu karşılaştırmalar sonucu gözlenen farklılıkların anlamlı olup olmadığını belirlemek için Tablo 11’ in incelenmesi gerekmektedir.

Tablo 11. Friedman Testi Sonuç Tablosu

Değişken	Sıra ort.	χ^2	sd	p
Ön test	1.20			
Son test	2.23	36.120	2	.000
Kalıcılık testi	2.44			

Tablo 11’de Friedman testinin sonunda hesaplanan p değeri 0.05’ten küçük çıktığı için ($p=.000$, $p<.05$) söz konusu değişkenlerin ortalamalar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Fakat bu farkın hangi değişkenlerden kaynaklandığını belirlemek, diğer bir ifade ile değişkenler arasındaki farklılıkları ikişerli gruplar halinde karşılaştırmak için “Wilcoxon testi” sonuçları

incelenmiş ve değişkenler arasındaki farklılıklar tespit edilerek Tablo 12 oluşturulmuştur.

Tablo 12. Deney Grubu Başarı testi Ön Test- Son Test-Kalıcılık Puanları için Wilcoxon Sıra Sayıları Testi Sonuçları

Testler		N	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	p
Ön test	Negatif sıra	2	2.5	5	-4.781	.000
	Pozitif sıra	29	16.93	491		
Son test	Eşit	2			-4.421	.000
	Negatif sıra	3	9.5	28.5		
Ön test	Pozitif sıra	29	17.22	499.5		
	Kalıcılık Testi	Eşit	1			
Son test	Negatif sıra	9	12.94	116.5	-.035	.972
	Pozitif sıra	12	9.54	114.5		
Kalıcılık Testi	Eşit	12				

Tablo 12'ye göre söz konusu farklılığın ön test-son test, ön test-kalıcılık testi arasında olduğu görülmektedir. Bu bulgulardan hareketle, deney grubu öğrencilerinin başarı testi ön test-son test, ön test-kalıcılık testi puanları arasında fark bulunduğu sonucuna varılmıştır.

Bu sonuç, deney grubundaki öğrencilerin bilgisayar destekli öğretim uygulaması ile başarılarını uygulama sonrasında ve daha sonra yapılan ölçümlerde anlamlı ölçüde arttırdığını; uygulama sonrasındaki başarılarının daha sonra yapılan kalıcılık çalışmalarındaki ölçüm sonuçlarından farklılaşmadığını, yani uygulamanın etkisinin devam ettiğini göstermektedir.

4.1.3 Üçüncü Alt Problem ile İlgili Bulgular ve Yorumlar

Üçüncü alt problemin sınılanması amacıyla kontrol grubunda yer alan öğrencilerin başarı testine yönelik ön test, son test ve kalıcılık testi puanları parametrik olmayan Friedman Testi ile analiz edilmiş ve bulgular Tablo 13 ve Tablo 14'de verilmiştir.

Tablo 13. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Başarı Testine İlişkin Ön Test-Son Test-Kalıcılık Testi Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Testler	N	\bar{x}	ss
Ön test	33	78.66	10.08
Son test	33	82.45	13.68
Kalıcılık testi	33	83.03	10.44

Tablo 13’de öğrencilerin testlerden aldıkları puanlara ait ortalama ve standart sapma değerleri görülmektedir. Bu tabloda kalıcılık testinin en yüksek ortalamaya sahip olduğu, son testin bunu izlediği, ön testin ise en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Ancak bu karşılaştırmalar sonucu gözlenen farklılıkların anlamlı olup olmadığını belirlemek için Tablo 14’ün incelenmesi gerekmektedir.

Tablo 14. Friedman Testi Sonuç Tablosu

Değişken	Sıra ort.	χ^2	sd	p
Ön test	1.86			
Son test	2.09	1.105	2	.575
Kalıcılık testi	2.05			

Tablo 14’de Friedman testinin sonunda hesaplanan p değeri 0.05’ten büyük çıktığı için ($p=.575$, $p<.05$) söz konusu değişkenlerin ortalamalar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir.

4.1.4 Dördüncü Alt Problem ile İlgili Bulgular ve Yorumlar

Dördüncü alt problemin sınılanması amacıyla, uygulama sonrasında deneyin etkililiğini gözlemek amacıyla her iki grupta yer alan öğrencilerin son test puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığı Mann-Whitney U Testi ile analiz edilmiş ve bulgular Tablo 15’de verilmiştir.

Tablo 15. Deney ve Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Başarı Testine Yönelik Son Test Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Değişken	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
Deney	33	38.86	928.50	367.5	.022
Kontrol	33	28.14	1282.50		

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin başarı testine yönelik son test uygulamasından aldıkları puanları analiz etmek için yapılan parametrik olmayan Mann-Whitney U testi sonucunda, deney grubundaki öğrencilerin son test uygulamasından aldıkları puanlarla kontrol grubundaki öğrencilerin başarı testine yönelik son test uygulamasından aldıkları puanlar arasında deney grubu son test puanları lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < .05$).

4.1.5 Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Beşinci alt problemin sınanması amacıyla, son test sonrasında deneyin kalıcılığını gözlemek amacıyla her iki grupta yer alan öğrencilerin kalıcılık test puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığı Mann-Whitney U Testi ile analiz edilmiş ve bulgular Tablo 16’de verilmiştir.

Tablo 16. Deney ve Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Başarı Testine Yönelik Kalıcılık Testi Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin Mann Whitney U -Testi Sonuçları

Değişken	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
Deney	33	39.95	1318.5	331.5	.006
Konrol	33	27.05	892.5		

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin başarı testine yönelik son test uygulamasından aldıkları puanları analiz etmek için yapılan parametrik olmayan Mann-Whitney U testi sonucunda, deney grubundaki öğrencilerin kalıcılık testi uygulamasından aldıkları puanlarla kontrol grubundaki öğrencilerin başarı testine yönelik kalıcılık testi uygulamasından aldıkları puanlar arasında deney grubu kalıcılık test puanları lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < .05$).

4.2 TUTUM ÖLÇEĞİNE İLİŞKİN BULGULAR

Deney ve kontrol gruplarının ön test, son test ve kalıcılık testine yönelik elde edilen bulguları Tablo 17’de yer almaktadır.

Tablo 17. Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği Ön-Son-Kalıcılık Testi Betimsel İstatistikleri

Grup	N	Testler	\bar{x}	Ss
Deney	33	Ön Test	79.31	6.29
	33	Son Test	86.18	7.16
	33	Kalıcılık Testi	84.97	7.02
Kontrol	33	Ön Test	78.20	8.07
	33	Son Test	79.52	9.34
	33	Kalıcılık Testi	79.34	11.10

Tablo 17’de Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği puanları açısından incelendiğinde deney grubunun ön test ortalamasının 79.31, standart sapması ise 6.29 iken, son test aritmetik ortalaması 86.18, standart sapması 7.16; kalıcılık testi aritmetik ortalaması 84.97, standart sapması ise 7.02 olduğu görülmektedir. Kontrol grubunda ise ön teste ait aritmetik ortalama 78.20, standart sapma ise 8.07 iken, son test aritmetik ortalaması 79.52, standart sapması 9.34; kalıcılık testi aritmetik ortalaması 79.34, standart sapması ise 11.10 olarak hesaplanmıştır.

4.2.1 Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Altıncı alt problemin sınanması amacıyla, deney ve kontrol gruplarının tutum ölçeğine yönelik ön test puanları Bağımsız Gruplar İçin T-Testi ile analiz edilmiş, bulgular Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18. Deney ve Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Tutum Testine Yönelik Ön Test Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin t- Testi Sonuçları

Grup	N	\bar{x}	ss	sd	t	p
Deney	33	79.31	8.07	64	-0.621	.537
Kontrol	33	78.20	6.26			

Tablo 18’de görüldüğü gibi, deney grubunun ön test tutum puanı ortalaması ($\bar{x} = 79.31$), kontrol grubu öğrencilerinin tutum puan ortalaması ise ($\bar{x} = 78,20$) olarak bulunmuştur. Uygulanan t testi sonucunda elde edilen değerlere göre ($t = -.621$; $p = .537$, $p > .05$) deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test tutum puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır.

4.2.2 Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Yedinci alt problemin sınanması amacıyla deney grubunda yer alan öğrencilerin tutum ölçeğine yönelik ön test, son test ve kalıcılık testi puanları parametrik olmayan Friedman Testi ile analiz edilmiş ve bulgular Tablo 19, Tablo 20 ve Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 19. Deney Grubu Öğrencilerinin Tutum Testine İlişkin Ön Test-Son Test-Kalıcılık Testi Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Testler	N	\bar{X}	ss
Ön test	33	79.31	6.29
Son test	33	86.18	7.16
Kalıcılık testi	33	84.94	7.02

Tablo 19’da öğrencilerin testlerden aldıkları puanlara ait ortalama ve standart sapma değerleri görülmektedir. Bu tabloda son testin en yüksek ortalamaya sahip olduğu, kalıcılık testinin bunu izlediği, ön testin ise en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Ancak bu karşılaştırmalar sonucu gözlenen farklılıkların anlamlı olup olmadığını belirlemek için Tablo 20’ nin incelenmesi gerekmektedir.

Tablo 20. Friedman Testi Sonuç Tablosu

Değişken	Sıra ort.	χ^2	Df	p
Ön test	1.35			
Son test	2.44	22.724	2	.000
Kalıcılık testi	2.21			

Tablo 20’de Friedman testinin sonunda hesaplanan p değeri 0.05’ten küçük çıktığı için ($p=.000$, $p<.05$) söz konusu değişkenlerin ortalamalar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Bu farkın hangi değişkenlerden kaynaklandığını belirlemek, diğer bir ifade ile değişkenler arasındaki farklılıkları ikiyeşerli gruplar halinde karşılaştırmak için “Wilcoxon testi” sonuçları incelenmiş ve değişkenler arasındaki farklılıklar tespit edilerek Tablo 21 oluşturulmuştur.

Tablo 21. Deney Grubu Tutum Ölçeği Ön Test- Son Test-Kalıcılık Testi Puanları için Wilcoxon Sıra Sayıları Testi Sonuçları

Testler		N	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	p
Ön test	Negatif sıra	3	8.50	25.5	-4.463	.000
	Pozitif sıra	29	17.33	502.5		
Son test	Eşit	1			-3.629	.000
	Negatif sıra	8	9.69	77.5		
Ön test	Pozitif sıra	25	19.34	483.5		
	Kalıcılık Testi	Eşit	0			
Son test	Negatif sıra	16	15.16	25.5	-.541	.588
	Pozitif sıra	13	14.81	502.5		
Kalıcılık Testi	Eşit	4				

Tablo 21’e göre söz konusu farklılığın ön test-son test, ön test-kalıcılık testi arasında olduğu görülmektedir.

4.2.3 Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Sekizinci alt problemin sınanması amacıyla kontrol grubunda yer alan öğrencilerin tutum ölçeğine yönelik ön test, son test ve kalıcılık testi puanları parametrik olmayan Friedman Testi ile analiz edilmiş ve bulgular Tablo 22 ve Tablo 23’de verilmiştir.

Tablo 22. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Tutum Testine İlişkin Ön Test-Son Test-Kalıcılık Testi Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Testler	N	\bar{x}	ss
Ön test	33	78.20	8.07
Son test	33	79.52	9.34
Kalıcılık testi	33	79.34	11.10

Tablo 22’de öğrencilerin testlerden aldıkları puanlara ait ortalama ve standart sapma değerleri görülmektedir. Bu tabloda son testin en yüksek ortalamaya sahip olduğu, kalıcılık testinin bunu izlediği, ön testin ise en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Ancak bu karşılaştırmalar sonucu gözlenen farklılıkların anlamlı olup olmadığını belirlemek için Tablo 23’ ün incelenmesi gerekmektedir.

Tablo 23. Friedman Testi Sonuç Tablosu

Değişken	Sıra ort.	χ^2	sd	p
Ön test	1.80			
Son test	2.11	1.969	2	.374
Kalıcılık testi	2.09			

Tablo 23’de Friedman testinin sonunda hesaplanan p değeri 0.05’ten büyük çıktığı için ($p=.374$, $p<.05$) söz konusu değişkenlerin ortalamalar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir.

4.2.4 Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Dokuzuncu alt problemin sınanması amacıyla, uygulama sonrasında tutumun etkililiğini gözlemek amacıyla her iki grupta yer alan öğrencilerin son test puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığı Mann-Whitney U Testi ile analiz edilmiş ve bulgular Tablo 24’de verilmiştir.

Tablo 24. Deney ve Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Tutum Testine Yönelik Son Test Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin Mann Whitney U -Testi Sonuçları

Değişken	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
Deney	33	40,17	1325.5	324.5	.005
Konrol	33	26,83	885.5		

Deney ve Kontrol Grubundaki öğrencilerin Tutum Testine yönelik son test uygulamasından aldıkları puanları analiz etmek için yapılan parametrik olmayan Mann-Whitney U testi sonucunda, deney grubundaki öğrencilerin tutum testine son test uygulamasından aldıkları puanlarla kontrol grubundaki öğrencilerin tutum testine yönelik son test uygulamasından aldıkları puanlar arasında deney grubu son test puanları lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < .05$).

4.2.5 Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Onuncu alt problemin sınanması amacıyla, son test sonrasında tutumun kalıcılığını gözlemek amacıyla her iki grupta yer alan öğrencilerin tutum ölçeği kalıcılık test puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığı Mann-Whitney U Testi ile analiz edilmiş ve bulgular Tablo 25’de verilmiştir.

Tablo 25. Deney ve Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Kalıcılık Testi Tutum Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin Mann-Whitney U-Testi Sonuçları

Değişken	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
Deney	33	38.20	1260.5	389.5	.047
Konrol	33	28.20	960.5		

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin tutum testine yönelik kalıcılık testi uygulamasından aldıkları puanları analiz etmek için yapılan parametrik olmayan Mann-Whitney U testi sonucunda, deney grubundaki öğrencilerin kalıcılık testi uygulamasından aldıkları puanlarla, kontrol grubundaki öğrencilerin tutum testine yönelik kalıcılık testi uygulamasından aldıkları puanlar arasında deney grubu kalıcılık test puanları lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunduğu söylenebilir ($p = 0.047$, $p < .05$).

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde; Üretimden Tüketime Ünitesi Başarı Testi ve Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeğine ait ön test, son test ve kalıcılık puanlarının analizinden elde edilen bulgular tartışılarak yorumlanmış bulgulara dayalı yapılan yorumların ışığında araştırmanın sonuçlarına yer verilmiştir. Bu sonuçlara bağlı olarak bazı önerilerde bulunulmuştur.

5.1 TARTIŞMA ve SONUÇ

İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler dersi, üretimden tüketime ünitesi kapsamında, bilgisayar destekli öğretim yönteminin akademik başarıya, derse karşı tutumlarına ve kalıcılıklarına etkisini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmanın bulgularından hareketle ortaya çıkan sonuçlar aşağıda açıklanmıştır.

5.1.2 Başarı Değişkenine İlişkin Tartışma ve Sonuç

Araştırma bulgularına göre öğrencilerin deneysel işlem öncesi akademik başarı ön test puanları ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu durum, deneysel işlem öncesinde deney ve kontrol gruplarının “Üretimden Tüketime” ünitesi başında her iki sınıfın başarı seviyelerinin ve ön bilgilerinin hemen hemen aynı olduğu şeklinde yorumlanabilir. Bu sonuç, Kaya'nın (2008) interaktif bilgisayar destekli öğretimin sosyal bilgiler dersinde akademik başarısı üzerindeki etkisi ile ilgili araştırma sonucuyla ve Yazar'ın (2010) kavram karikatürleri ile desteklenerek

hazırlanmış öğrenme nesnelerinin sosyal bilgiler dersinde kullanılmasıyla ilgili araştırma sonucunun bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Bunun yanında Keser (2012) sosyal bilgiler dersinde, bilgisayar destekli öğretim yöntemini kullanarak yapmış olduğu araştırmasında; deney ve kontrol grubu öğrencilerinin başarı ön test puanları ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığını bu duruma bağlı olarak hazır bulunuşluluk düzeylerinin ve bilgi düzeylerinin birbirine yakın olduğunu ifade etmiştir.

Deney grubu öğrencilerinin başarı testi ön test-son test, son test-kalıcılık testi ve ön test-kalıcılık testi puanları arasında ön test-son test, ön test-kalıcılık testi arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık gözlenmiştir. Kontrol grubu öğrencilerinin başarı testi ön test-son test, son test-kalıcılık testi ve ön test-kalıcılık testi puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık gözlemlenmemiştir. Deneysel işlem sonrası deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin başarı son test-kalıcılık testi puanları arasında anlamlı düzeyde farklılık gözlenmiştir.

Bu sonuçlardan hareketle deney grubunda anlamlı farklılığın tespit edilmesinin sebebi olarak, bilgisayar destekli öğretim yönteminin olduğuna inanılmaktadır. Deneysel işlem sürecinde uygulanan bilgisayar destekli öğretim yönteminin sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin akademik başarı puanlarını artırdığı ve kalıcılık bağlamında da etkili olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar, Taşkın'ın (2004) 6. sınıf sosyal bilgiler derslerinde bilgisayar destekli öğretimin öğrenci başarısına etkisini araştırdığı ve Tankut'un (2008) 7. sınıf sosyal bilgiler dersinde bilgisayar destekli öğretimin akademik başarıya etkisini araştırdığı araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Bu yönüyle 4. sınıf öğrencileri ile 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin benzerlik gösterdiği düşünülebilir.

Arslan (2006), bilgisayar destekli öğretim yöntemi ile öğrencilerin başarısının arttığını, bilgisayar destekli öğretim yöntemiyle işlenen derslerin öğrencilerin ilgi ve dikkatlerini daha fazla çekmesinden kaynaklandığını ifade etmiştir. Yeşiltaş (2010) bilgisayar yazılımının içerdiği resim, fotoğraf, grafik, harita, video ve video slaytları gibi görsel ve işitsel materyallerin, öğrencilere çoklu öğrenme ortamı sağladığı, birden fazla duyu organına hitap ederek öğrencilerin artan başarılarında etkili olduğu sonucuna ulaşmış, bu çerçevede bilgisayar destekli öğretim ve bilgisayar

yazılımlarının öğrencilerin akademik başarılarını olumlu yönde etkilediğini ifade etmiştir. Bilgisayar destekli öğretimin geleneksel öğretim metotlarına göre daha etkili olmasının nedenlerini Güven ve Sülün (2012): “BDÖ’nün görsel-işitsel ve farklı bir ortamı kullanması, öğretimsel içeriği ve etkinlikleri bilgisayar yoluyla öğrenciye aktarması, öğrencinin algılamasını ve zihinde tutmasını kolaylaştırması, yüksek motivasyon ve konsantrasyon becerisi sağlayarak öğrenciyi aktif tutması” şeklinde ifade etmiştir.

Araştırmada, başarıya ilişkin sonuçlar literatürde bilgisayar destekli öğretimin başarı üzerine etkisiyle ilgili yapılan sosyal bilgiler dersinin ve diğer disiplinlerdeki yurt içi ve yurt dışı çalışmaların (Aksu, 2002; Aksin, 2006; Hewitt Bryan, 2008; Oğuz, 2009; Pektaş, Çelik, Katrancı ve Köse, 2009; Çener, 2011; Teyfur, 2010; Öztürk, 2011; Özer, 2012; Pilli ve Aksu, 2013) sonuçlarıyla benzerlik taşımaktadır. İlgili araştırmalarda BDÖ’nün geleneksel öğretime göre başarıyı daha fazla artırdığı deneysel çalışmalarla ortaya konulmuştur.

Bu araştırma ile diğer araştırmaların sonuçları arasındaki benzerlik, farklı disiplinlerde ve sosyal bilgiler dersinin farklı ünitelerinde ve sınıf düzeylerinde BDÖ’nün geleneksel öğretime göre başarı üzerinde daha etkili olduğunu göstermektedir.

5.1.2 Tutum Değişkenine İlişkin Tartışma ve Sonuç

Araştırma bulgularına göre öğrencilerin deneysel işlem öncesi Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği ön test puanları ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu durum, deneysel işlem öncesinde deney ve kontrol gruplarının “Üretimden Tüketime” ünitesi başında her iki sınıfın ön tutumlarının hemen hemen aynı seviyede olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Deney grubu öğrencilerinin tutum testi ön test, son test, kalıcılık testi puanları arasında ön test-son test, ön test-kalıcılık testi arasında anlamlı farklılık gözlenirken, kontrol grubu öğrencilerinin tutum testi ön test, son test, kalıcılık testi arasında anlamlı farklılık gözlemlenememiştir.

Deneysel işlem sonrası deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin tutum son test ve tutum kalıcılık testi puanları arasında anlamlı düzeyde farklılık gözlenmiştir. Bulgulara bakıldığında bilgisayar destekli öğretim yöntemine göre ders işleyen deney grubu öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine karşı tutumlarında olumlu yönde; geleneksel öğretim yönteminin kullanıldığı kontrol grubu öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine karşı tutumlarında ise kısmen olumsuz yönde bir değişme meydana geldiği görülmektedir.

Çoklu ortam sunum programı kullanılarak sosyal bilgiler dersi gören öğrencilerin derse karşı tutumlarını araştıran Tutaysalgır (2006), dikkat ve ilgi alt basamaklarında deney grubu lehine anlamlı farkın olduğu, öğrencilerin kullanılan materyali ilk defa görmelerinin materyale olan dikkatlerini ve ilgilerini arttırdığı sonucuna ulaşmıştır. Kuş (2006) bilgisayar destekli öğretimin öğrencilerin sosyal bilgiler dersine karşı ilgilerini artırdığını; Hangül ve Üzel'de (2010) ilköğretim fen ve teknoloji dersine yönelik yapmış oldukları çalışmada bilgisayar destekli öğretimin öğrencilerin derse yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşmışlardır.

Yarar (2010), öğretimde bilgisayar destekli öğretim yönteminden yararlanmanın ve öğrenme-öğretme ortamlarından bilgisayarla etkileşim içerisinde bulunmalarının öğrencilerin tutumlarını olumlu etkilediği ve tutumları üzerinde kalıcılık bağlamında da önemli katkı sağladığını ifade etmiştir. Sosyal bilgiler dersine yönelik benzer bir çalışma yapan Çener (2011), bu sonuçların aksi bir sonuca ulaşmış; bilgisayar destekli öğretim yönteminin öğrencilerin derse karşı tutumunu anlamlı derecede etkilemediğini ifade etmiştir.

Sosyal bilgiler ve diğer disiplinlerdeki yurt içi ve yurt dışı birçok çalışmada (Kulik, Kulik ve Bangert-Drowns, 1985; Telli, 2009; Yeşiltaş, 2010; Shoemaker, 2013; Pilli ve Aksu, 2013) bilgisayar destekli öğretimin öğrencilerin tutumlarını olumlu etkilediği ifade edilmiştir.

Araştırmanın tutum ölçeğine ilişkin sonuçları bilgisayar destekli öğretim yöntemiyle işlenen sosyal bilgiler dersinin, geleneksel öğretim yöntemiyle işlenen sosyal bilgiler dersine kıyasla öğrenci tutumlarını anlamlı derecede etkilediğini göstermektedir.

5.2 ÖNERİLER

İlköğretim 4.sınıf sosyal bilgiler dersi “Üretimden Tüketime” ünitesi kapsamında, bilgisayar destekli öğretim yöntemiyle işlenen sosyal bilgiler dersinin öğrencilerin akademik başarılarına, derse yönelik tutumlarına ve kalıcılıklarına etkisini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmanın sonuçlarından hareketle şu öneriler yapılabilir:

- Yapılacak olan diğer çalışmalarda sosyal bilgiler dersi veya diğer dersler (Matematik, Fen ve teknoloji vb.) bilgisayar destekli öğretim yöntemine göre hazırlanan bilgisayar yazılımlarının öğrencilerin kazandıkları bilgi, beceri ve tutumlarındaki gelişim düzeyleri karşılaştırılarak BDÖ'nün hangi derslerde daha etkili olduğu tespit edilebilir.
- Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde bulunan ilkokulların fiziki alt yapısı ve bilgisayar donanımı geliştirilerek, bilgisayar laboratuvarları daha kullanışlı hale getirilip sınıf öğretmenlerinin bilgisayar laboratuvarını kullanması teşvik edilebilir.
- Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitim Fakülteleri ve alanında uzman tasarımcılarla birlikte öğretmenlerin bilgisayar destekli öğrenme-öğretme sürecini kolaylaştıracak ilkokul derslerine yönelik materyal havuzu oluşturulabilir ve öğretmenlerin ulaşımına sunulabilir.

KAYNAKÇA

- Acun, İ. (2011). Bilgisayar Destekli Öğretim Uygulamaları. *Sosyal bilgiler Öğretimi*. C. Öztürk (Ed.). (2. Baskı), s.344-364. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- AECT. (tarihsiz). 02.04.2014 tarihinde Association for Educational Communications and Technology: <http://www.aect.org> adresinden alındı.
- Akinsola, D. M. & Animasun, I. (2007). Theeffect of simulation-games environment on students achievement in and attitudes to mathematics in secondary schol. *TheTurkish Online Educational Technology-TOJET*, 6(3), 113-118.
- Akkoyunlu, B. (2004). Bilgisayar Ortamında Öğretim. *Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Geliştirme*. F. Odabaşı. (Editör). s.105-124. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Aksin, A. (2006). İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinin Öğretiminde Bilgisayar Destekli Öğretimin Erişiyeye Etkisi. *Eğitim Araştırmaları*, 25, 11-22.
- Aksu, D. (2002). *Bilgisayar Destekli Öğretim Etkinliklerinin İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal bilgiler Dersi Erişilerine Etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Arslan, O. (2006). *Sosyal Bilgiler Dersinde Bilgisayar Destekli Öğretim*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Arı, M. ve Bayhan, P. (2002). *Okul Öncesi Dönemde Bilgisayar Destekli Eğitim* (2.baskı). İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Baloğlu Uğurlu, N. (2009). Sosyal Bilgiler Eğitiminde Teknoloji Araçlarının Kullanımı. *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. M. Safran (Editör). s. 243 -265. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: PegemA Yayıncılık.

- Can, A. (2014). *SPSS ile Bilimsel Araştırma Sürecinde Nicel Veri Analizi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çağlar, A. (1992). İlkokul 4. ve 5.Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Üzerine Görüşler. *Eğitim Bilimleri Dergisi*. 4(4), 1-11.
- Çakır, H. ve Yılmaz, A. (2009). Bilgisayar Destekli Eğitim İle İlgili Temel Kavramlar. *Bilgisayara Giriş*. B. Akkoyunlu (Editör), s. 155-190. İstanbul: Kriter Yayınları.
- Çalışkan, H. (2009). Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel Sayı 17(4)*, 448-457.
- Çelik, H. C. ve Çevik, N. (22-24 Eylül 2011). İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin “İstatistik ve Olasılık” Ünitesini Öğrenmeleri Üzerinde Bilgisayar Destekli Öğretimin Etkisi. *5th International Computer & Instructional Technologies Symposium*. Fırat University, Elazığ, Turkey.
- Demir, S. ve Başol, G. (2013). Bilgisayar Destekli Matematik Öğretiminin (BDMÖ) Akademik Başarıya Etkisi: Bir Metaanaliz Çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14 (5).
- Demirel, Ö. ve Yağcı, E. (2007). Eğitim, Öğretim Teknolojisi ve İletişim. *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Ö. Demirel, ve E. Altun (Editörler), s. 1-27. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Demirel, Ö., Seferoğlu, S. ve Yağcı, E. (2001). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: PegemA Yayınları.
- Doğanay, A. (2008). Sosyal Bilgiler ve Sosyal Bilgiler Öğretimi. *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*. C. Öztürk ve D. Dilek (Editörler),s. 17 - 52. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Engin, A. O., Tösten, R. ve Kaya, M.D. (2010). Bilgisayar Destekli Eğitim. *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5, 69-80.
- Erişen, Y. ve Çeliköz, N. (2011). Eğitimde Bilgisayar Kullanımı. *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Ö. Demirel ve E. Altun (Editörler). s. 113-146. Ankara: PegemA Yayıncılık.

- Garris, R., Ahlers, R. & Driskell, J.E. (2002). Games, Motivation, and Learning: A Research and Practice Model. *Simulation & Gaming* 33(4), 441-467.
- Halis, İ. (2002). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Hewitt Bryan, N. R. (2008). *Impact of Instructional Technology Professional Development on Teaching Practice and Student Performance*. Unpublished doctoral dissertation, The University of North Carolina at Chapel Hill.
- Huck, S. W. (2004). *Reading statistics and research* (4. Edition). USA: Allyn & BaconInc.
- Hürsel, Ç. (2011). Öğretim Teknolojisinin Kavramsal Çerçevesi. *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. H. Uzunboylu (Editör), s.1-23. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- İşman, A. (2003). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Sakarya: Değişim Yayınları.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Keser, H. (1988). *Bilgisayar Destekli Öğretim İçin Bir Model Önerisi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kılıçoğlu, G. (2009). Sosyal Bilgiler Tanımı, Dünyada ve Ülkemizde Gelişimi ve Önemi. *Sosyal bilgiler Öğretimi*. M. Safran (Editör). s.3-16. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Kocabaş, A. (1997). Temel Eğitim 2. Kademe Öğrencileri İçin Müziğe İlişkin Tutum Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması. *H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*. (13), 141-145.
- Köse, S. ve Gezer, K. (23-24 Kasım 2006). Buldan (Denizli) İlçesi Lise Öğrencilerinin Bilgisayara Yönelik Tutumları. Buldan Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Pamukkale Üniversitesi, Denizli. <http://buldansempozyumu.pau.edu.tr/kitap/2.oturum/4.pdf> adresinden 01.07.2014 tarihinde erişilmiştir.

- Kulik, J. A., Kulik, C. L. C. & Bangert-Drowns, R. L. (1985). Effectiveness of computer-based education in elementary schools. *Computers in Human Behavior*, 1(1), 59-74.
- Kuş, Z. (2006). *İlköğretim 7. Sınıf Sosyal bilgiler Dersi Karadeniz Bölgesi ve İç Anadolu Bölgesi Konularının Bilgisayar Destekli Öğretiminin Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisinin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kuzu, A. (2008). Bilgisayar Destekli Öğretimde Kullanılan Yaygın Formatlar. *Bilgisayar I-II Temel Bilgisayar Becerileri*. A. Güneş (Editör). (İkinci Baskı), s.471. Ankara: Pegem Akademi.
- Malbeği, M. (2011). *Drama Yönteminin Sosyal bilgiler Dersi Başarısına Ve Bilinçli Tüketici Düzeyine Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Malaş, H. (2011) *İlköğretim 2. Sınıf Öğrencilerinin Bilgisayar Destekli Matematik Dersinde Star Stratejisinin Akademik Başarılarına ve Problem Çözme Becerilerine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- MEB. (1991). *Türkiye’de Bilgisayar Destekli Eğitim*. Ankara: METARGEM.
- MEB. (2005). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Meydan, A. ve Akdağ, H. (2008). Sosyal Bilgilerde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı. *Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal bilgiler Öğretimi*. B.Tay ve A.Öcal (Editör). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Naba’h, A., Hussain, J., Al-Omari, A. & Shdeifat, S. (2009). The Effect of Computer Assisted Language Learning in Teaching English Grammar on The Achievement of Secondary Students İn Jordan. *The International Arab Journal of Information Technology*, 6 (4), 431-439.
- Odabaşı, F. (1998). *Bilgisayar Destekli Eğitim*. Çağdaş Eğitimde Yeni Teknolojiler. B. Özer (Editör). s. 133-147. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

- Odabaşı, F. (2005). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Öncül, R. (2000). *Eğitim ve Eğitim Bilimleri Sözlüğü*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Özer, M. (2012). *Fen ve Teknoloji Dersinde Geleneksel Öğretim Yöntemi İle Bilgisayar Destekli Öğretim Yöntemlerinin Öğrenci Başarısına Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Öztürk, C. (2009). Sosyal Bilgiler: Toplumsal Yasama Disiplinlerarası Bir Bakış, *Sosyal Bilgiler Öğretimi Demokratik Vatandaşlık Eğitimi*. C. Öztürk (Editör). s. 1–31. Ankara: PegemA Yayınları.
- Öztürk, T. (2011). *Matematik Öğretiminde Bilgisayar Destekli Öğretim Yöntemiyle Hazırlanan Animasyon Tekniğinin Kullanımı*.Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Fırat Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Pilli, O. (2008). *The Effects of Computer-Assisted Instruction on The Achievement, Attitudes and Retention of Fourth Grademathematicscourse*. Doktora Tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Rıza, E. T. (2001). *Eğitimde Bilgisayar Teknolojisi*. İzmir: Kanyılmaz Matbaacılık.
- Rowe, S. (2007). *Symbols And Landmarks: Software To Teach Social Studies Content To Third Grade Students A Field Test Of CAI Software*.Unpublished master's thesis. California State University.
- Safran, M. (2008). Sosyal Bilgiler Öğretimine Bakış. *Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal bilgiler Öğretimi*. B.Tay ve A.Öcal (Editörler). s. 1-19. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- San, M. B. (2003). *İlköğretim 4'üncü Sınıf Sosyal bilgiler Dersinde (Yakın Çevremiz Ünitesi) Bilgisayar Destekli Öğretimin Öğrenci Başarısına Etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Sağlam, H. İ. (2006), *Türkiye'deki Davranışçı ve Yapılandırmacı Sosyal Bilgiler Öğretim Uygulamalarının Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sağlam, H. İ. (2011). İlköğretim Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Görüşleri Işığında Sosyal Bilgiler Dersinin Amaçlarına Erişim Düzeyinin İncelenmesi. *İlköğretim Online*, 10 (1), 20-10-213. web:<http://ilkogretim-online.org.tr/vol10say1/v10s1m22.pdf> adresinden 10.05.2014 tarihinde erişilmiştir.
- Schermelleh-Engel, K. & Moosbrugger, H. (2003). Models: Tests of Significance And Descriptive. *Psychological Research Online*, 8 (2).
- Senemoğlu, N. (1998). *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya*. Ankara: Özen Matbaası.
- Shoemaker, T. L. (2013). *Effect of Computer-aided Instruction on Attitude and Achievement of Fifth Grade Math Students*. Doctoral dissertation. Liberty University.
- Sönmez, V. (1994). *Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı*, Ankara: Personel Geliştirme Merkezi Yayın no:12.
- Sönmez, V. (2005). *Hayat ve Sosyal Bilgiler Öğretimi Öğretmen Kılavuzu*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sözer, E. (1998). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme. *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. G. Can (Editör). s.1-8. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Şahin, Y. ve Yıldırım, T. (1999). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şimşek, A. (2000). *Eğitim İletişimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi (Yayın No: 1251/39).
- Tankut, Ü. S. (2008). *İlköğretim 7. Sınıf Sosyal bilgiler Dersinde Bilgisayar Destekli Öğretimin Akademik Başarıya Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Tanyeri, T. (2008). Bilgisayar Destekli Öğretim İle İlgili Temel Kavramlar, Öğeleri, Kuramsal Temelleri ve Uygulama Yöntemleri. *Bilgisayar I-II Temel Bilgisayar Becerileri*. A. Güneş (Editör). (İkinci Baskı), s.463-464. Ankara: Pegem Akademi.
- Tay, B. ve Tay B. A. (2006). Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumun Başarıya Etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(1), 73-84.
- Tay, B. ve Yıldırım, K. (2013). Bilgisayar Destekli Öğretimin Hayat Bilgisi Öğretimi Dersinde Başarıya Etkisi ve Yönteme İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Sosyal Bilimler Dergisi*, 6, 84-104.
- Telli, E. (2009). *Üç Boyutlu Sanal Materyallerin Öğretmen Adaylarının Bilgisayar Dersindeki Başarılarına ve Bilgisayar Destekli Öğretime Yönelik Tutumlarına Etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Uşun, S. (2000). *Dünyada ve Türkiye’de Bilgisayar Destekli Öğretim*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Uşun, S. (2013). *Bilgisayar Destekli Öğretimin Temelleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Ünlü, İ. (2009). *İlköğretim 6. Sınıf Sosyal bilgiler Dersinde Bilgisayar Destekli Sınıf Ortamında Durumlu Öğrenmenin Öğrencilerin Akademik Başarısına, tutumuna ve Öğrenmenin Kalıcılığına Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ünlüer, G. (2008). *Sosyal bilgiler Dersinde Gazete Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Tutumlarına Etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Vural, B. (2004). *Eğitim Öğretimde Teknoloji ve Materyal Kullanımı*. İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- Yetkin, D. ve Daşcan, Ö. (2008). *Son Değişikliklerle İlköğretim Programı 1-5 Sınıflar*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yalın, H. İ. (2003). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Nobel Yayınları.

- Yalın, H. İ. (2007). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Yanpar-Şahin, T. ve Yıldırım, S. (1999). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yarar, S. (2010). *Flash Programında Kavram Karikatürleri İle Desteklenerek Hazırlanmış Öğrenme Nesnelerinin Sosyal bilgiler Dersinde Kullanılması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Rize Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yaşar, Ş. ve Gültekin, M. (2007). Sosyal bilgiler Öğretiminde Araç-Gereç Kullanımı Kullanımı. *Hayat Bilgisi ve Sosyal bilgiler Öğretimi*. C. Öztürk (Editör), s.155-190. Ankara: PegamA Yayıncılık.
- Yeşiltaş, E. (2009). Sosyal bilgiler Öğretiminde Öğretim Materyalleri ve Teknolojileri. *Sosyal bilgiler Öğretimi*. M. Safran (Editör), s. 224- 240. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Yeşiltaş, E. (2010). *Sosyal bilgiler Öğretimine Yönelik Geliştirilen Bilgisayar Yazılımının Akademik Başarı ve Tutuma Etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yeşiltaş, E. ve Sönmez, Ö. F. (2009). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Bilgisayar Kullanım ve Bilgisayar Tabanlı Materyal Geliştirme. *Sosyal bilgiler Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar*. R. Turan, A. M. Sünbül ve H. Akdağ (Editörler). s. 387 - 413. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Yiğit, N., Alev, N., Özmen, H., Altun, T., ve Akyıldız, S. (2007). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Trabzon: Akademi Kitabevi.
- Yurdakul, B. (2005) . Yapılandırmacılık. *Eğitimde Yeni Yönelimler*. Ö. Demirel (Editör). s. 39-65. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Zobar, Y. (2010). *Bilgisayar Destekli Öğretimin İlköğretim Üçüncü Sınıf Öğrencilerinin Başarısı ve Tutumuna Etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

EKLER

EK 1. UYGULAMA İZİNİ

T.C.
SAKARYA VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 10284503/605.01/3979673
Konu: Araştırma İzni

24/12/2013

VALİLİK MAKAMINA

Sakarya Üniversitesi Rektörlüğü, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Ana Bilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Mehmet Akif HAYAL tarafından; "Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği ve Üretimden Tüketime Ünitesi Başarı Testi" ile ilgili anket çalışmasının, İlimiz Serdivan İlçesi Zübeyde Hanım İlkokulu öğrencilerine uygulanma talebine dair, Sakarya Üniversitesi Rektörlüğünün 16.12.2013 tarih ve 734 sayılı yazıları ekte sunulmuştur.

Söz konusu anket çalışmasının, İlimiz Serdivan İlçesi Zübeyde Hanım İlkokulu öğrencilerine uygulanması, yasal gerekliliğin ilgili Okul Müdürlüğünce yerine getirilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun mütalaa edilmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Selim Yavuz SANDIKCI
İl Milli Eğitim Müdürü

OLUR
24/12/2013

Faruk BEKARLAR
Vali a.
Vali Yardımcısı

Güvenli Elektronik İmza
Aslı ile Aynıdır
24.12.2013
Bursun KOÇYİĞİT
Memur

EKLER:

1-Anket Çalışması (14 Sayfa)

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır

Resmi Daireler Kampüsü
B Blok 54290 Adapazarı / SAKARYA
<http://sakarya.meb.gov.tr> - temelegitim54@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Memur İsa GEM
Tel: (0 264) 2513614-15
Faks: (0 264) 2513611-04

EK 2. ÜRETİMDEN TÜKETİME ÜNİTESİ BAŞARI TESTİ KULLANMA İZİNİ

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Enstitünüz İlköğretim Ana Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Mehmet Akif HAYAL,
tarafımdan hazırlanan “*Üretimden Tüketime Ünitesi Başarı Testi*”ni tezinde kullanabilir.

Bilgilerinize arz ederim.26.11.2013

Marmara ÜniversitesiEğitim Fakültesi
Kadıköy/İSTANBUL
faruk.malbeği@marmara.edu.tr

Arş. Gör. Faruk MALBEĞİ

EK 3. SOSYAL BİLGİLER DERSİ TUTUM ÖLÇEĞİ KULLANMA İZİNİ

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Enstitünüz İlköğretim Ana Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Mehmet Akif HAYAL, tarafımdan hazırlanan "*Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği*"ni tezinde kullanabilir.

Bilgilerinize arz ederim. 26.11.2013

Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Hendek / SAKARYA
hcaliskan@sakarya.edu.tr

Doç. Dr. Hüseyin ÇALIŞKAN

EK 4. ÜRETİMDEN TÜKETİME ÜNİTESİ BAŞARI TESTİ

Adı Soyadı:

Sınıfı:

1. Can, Mehmet, Elif ve Gamze babalarından istekte bulunuyorlar. Can, babasından bilgisayar oyunu, Mehmet kaykay, Elif pembe ve mor elbisesinin yanındayeni bir elbise, Gamze ise tokasını kaybettiği için mavi bir toka istiyor. **Bu isteklerden hangisinin karşılanması önceliklidir?**

- a. Bilgisayar oyunu b. Kaykay
c. Elbise d. Mavi toka

2. I. Yaşamımızın devamı için yemek yemeliyiz.
II. Sağlıklı bir yaşam için doktora gitmeliyiz.
III. Temizliğimizi yapmamız için su kullanmalıyız.

Yukarıda insanların bazı temel ihtiyaçlarından bahsedilmiştir. **Aşağıdakilerden hangisi temel ihtiyaçtır?**

- a. Karanlıkta kalmamak için elektrik kullanmalıyız.
b. Rahatlamak için tatile gitmeliyiz.
c. Güzelvakit geçirmek için oyun oynamalıyız.
d. Eğlenmek için piyano çalmalıyız.

3. I. Kira: 600 TL
II. Yiyecek 500 TL
III. Faturalar 300 TL
IV. Plazma Televizyon 600 TL
V. Ulaşım 300 TL
VI. Tatil 500 TL

Gezer ailesinin aylık geliri 1.700 TL ise bu harcamalardan hangisi öncelikli olarak yapılmalıdır?

- a. I-II-IV b. I-II-III-V c. I-IV-VI
d. I-III-V-VI

Beşincisınıfa yeni başlayan Murat biriktirdiği 30 TL ile bazı ihtiyaçlarını karşılamayı düşünmektedir. Fakat parası ile tüm istediklerini karşılayamamaktadır.

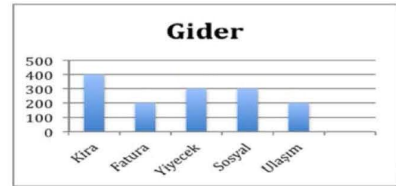
4. **Buna göre aşağıdakilerden hangisini öncelikli olarak almalıdır?**

- I. Oyun CD'si-10TL
II. Sırt Çantası-15TL
III. Cetvel-5TL
IV. Tenis Raketi -10TL
V. Resim Defteri-10 TL
VI. Deniz Topu- 5TL

- a. I-III-IV b. II-III-VI c. II-III-V
d. I-III-VI

5. "İnsanların yaşamı için gerekli olan, yokluğunda sıkıntı çekilen şeylere ihtiyaç denir." **Buna göre Hasan'ın söylediklerinden hangisi ihtiyaçtır?**

- a. Havalarda çok soğudu atkı almalyım.
b. Yarın arkadaşlarımla sinemaya gitmeliyim.
c. Kemal'in aldığı patenden ben de almalyım
d. Hafta sonu ailemle parka gezmeye gitmeliyiz.

6. **Aylık geliri 1.900 TL olan bir aile, yukarıdaki giderler yaptıktan sonra kaç TL tasarruf yapar?**

- a. 200 b. 300 c. 400 d. 500

Yaptığımız alışverişlerden daha sonra zarara uğramamak için dikkat etmemiz gereken bazı kurallar vardır

7. Aşağıdakilerden hangisi Kerem'in bahsettiği kurallardan değildir?

- Aldığımız ürünlerin son kullanma tarihini kontrol etmeliyiz.
- Her zaman en ucuz ürünü tercih etmeliyiz
- Aldığımız ürünlerde TSE damgasının olmasına dikkat etmeliyiz.
- Yaptığımız alışverişlerde mutlaka fatura almalıyız.

8. "Ayağını yorganına göre uzat" atasözüyle vurgulanmak istenen nedir?

- İsteklerimiz önceliklidir.
- İhtiyaçlarımız önceliklidir.
- Harcamalarımızı bütçemize göre yapmalıyız.
- İsteklerimizi hiçbir zaman karşılamamalıyız.

9. I. İstekler hayatımızı devam ettirmemiz için gereklidir.

II. Tüm isteklerimizin karşılanması gerekir.

III. İhtiyaçlar isteklerden önce karşılanmalıdır. Yukarıdaki ifadelerden hangisi ya da hangileri doğrudur?

- Yalnız I
- Yalnız III
- I ve II
- II ve III

10. Aşağıdakilerden hangisi bilinçli bir tüketiciden beklenen davranıştır?

- Aldığımız ürünlerin garanti belgesini saklamamalıyız.
- İsteklerimizi alırken bütçeye dikkat etmeye gerek yoktur.
- Aldığımız ürünleri görmeden alışveriş yapabiliriz.
- Tüketici haklarını koruyan kuruluşlar hakkında bilgi sahibi olmalıyız.

11. Aşağıdaki ürünlerden hangisinin son kullanma tarihi geçmiştir?

- a.
- b.
- c.
- d.

30.06.2014 10.04.2009 10.12.2015 05.05.2017

12. Aşağıda verilen nesnelere üretimden tüketime doğru sıralayınız.

I. Ekmek II. Tohum III. Buğday IV. Un

- Ekmek – Tohum – Un – Buğday
- Tohum – Un – Buğday – Ekmek
- Tohum – Buğday – Un – Ekmek
- Buğday – Un – Ekmek – Tohum

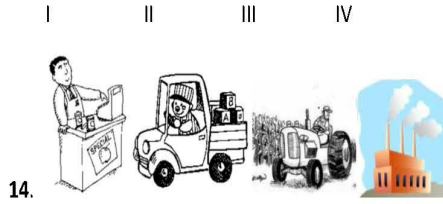
13.

Odadan çıkarken ışıkları kapatırım. Dişlerimi fırçalarken suyu kapalı tutarım. İhtiyacım olmayan ürünleri almam. Televizyonu izlemediğim zamanlar kapalı tutarım.

Mehmet yukarıda söylediği sözlerle neyi vurgulamaktadır?

- a. Gider
- b. Tasarruf
- c. Gelir
- d. Bütçe

14.

Yukarıdaki resimleri üretimden tüketime sıralayınız.

- a. I-II-IV-III b. II-III-IV-I c. III-II-I-IV
d. III-IV-II-I

15. "Doğal ortamlardan elde edilmiş, işlenmemiş maddelere hammadde denir." Buna göre aşağıdakilerden hangisi hammaddedir?

- a. Petrol b. Kağıt c. Kumaş d. Sehpa

16. Ahmet Bey: Ben olmasam yırtılan ayakkabılarınızı kim tamir edecek?

Ayşe Hanım: Peki ben olmasam sizin haklarınızı kim savunacak?

Tarik Bey: Ya ben? Ben olmasam sizi kötü insanlardan, hırsızlardan kim koruyacak.

Ayla Hanım: Hepiniz doğru söylüyorsunuz ama, peki ben olmasam çocuklarınıza kim eğitim verecek?

Yukarıda geçen konuşmalara göre, konuşan kişiler hangi mesleği yapmaktadırlar?

Ahmet Bey Ayşe Hanım Tank Bey Ayla Hanım

- a. Doktor Öğretmen Ayakkabıcı Polis
b. Polis Ayakkabıcı Avukat Öğretmen
c. Avukat Polis Öğretmen Ayakkabıcı
d. Ayakkabıcı Avukat Polis Öğretmen

17. Aşağıda konuşan öğrenciler, büyüdüklerinde hangi mesleği seçeceklerini söylüyorlar. Bu konuşmalara göre hangi öğrenci yanlış mesleği seçmiştir?

Pınar: Ben çok sabırlıyım ve küçük çocukları ve bebekleri çok seviyorum. Bu nedenle anaokulu öğretmeni olmak istiyorum.

Kaya: Ben haksızlığa hiç tahammül edemem. İnsanların haklarını savunmak istiyorum. Bu nedenle avukat olmak istiyorum.

Fatma: Ben elbiselerin modellerine çok ilgi duyuyorum. Onlara farklı şekiller verebilmek isterim. Bu nedenle moda tasarımcısı olmak istiyorum.

Salih: Ben insanlara yeni bir şeyler öğretmeyi çok seviyorum. Onların bilgilenebilmesi beni çok mutlu ediyor. Bu nedenle doktor olmak istiyorum.

- a. Salih b. Fatma c. Kaya d. Pınar

18. Aşağıda, Mehmet Beyin almak istediği ürünler ve bu ürünlerin özellikleri verilmiştir.

Bu tabloya göre bilinçli bir tüketici olarak Mehmet Beyin hangi ürünü alması gerekir?

	TSE ye uygun mu ?	Garanti Belgesi	Fiyatı Uygun mu ?
Bilgisayar	Evet	Hayır	Evet
Telefon	Hayır	Evet	Evet
Fırın	Evet	Evet	Evet
Ütü	Evet	Evet	Hayır

- a. Bilgisayar b. Telefon c. Fırın d. Ütü

19. Aşağıdakilerden hangisi, bir malın belirlenmiş standartlara uygun olup olmadığını belirtir?

- a. Garanti Belgesi
- b. TSE (Türk Standartları Enstitüsü)
- c. Fiyat Etiket
- d. THD (Tüketici Hakları Derneği)

20. Aşağıdakilerden hangisi, alınan bir ürünün bozuk ya da kalitesiz olması durumunda değiştirilebilmesi için gerekli olan belgedir?

- a. Garanti Belgesi
- b. TSE (Türk Standartları Enstitüsü)
- c. Fiyat Etiket
- d. Sürücü Ehliyeti

21. "Ahmetbabasıyla birlikte bir kazak aldı. Satıcı bu kazağın üzerinde belirtilen şartlarda yıkanması gerektiğini belirtti. Ahmet'in annesi bu kazağı yıkarken üzerinde belirtilen şartlara dikkat etmesine rağmen kazak küçüldü."

Ahmet ve babası bu durumda ne yapmalıdır?

- a. Kazağı giyebilecek birisine vermelidir .
- b. TÜKODER'e (Tüketiciyi Koruma Derneği) başvurmalıdır.
- c. Başka bir kazak almalıdır.
- d. Mağazaya gidip durumu anlatmalıdır.

Çiftçilerimizin gayretiyle memleketimizin verimli tarlaları birer kalkınma kaynağı olacaktır

22.

M. Kemal Atatürk bu sözleriyle aşağıdakilerden hangisinin önemini vurgulamaktadır?

- a. Üretim b. Dağıtım c. Paylaşım d. Tüketim

23. Aşağıdaki, üretim-tüketim-dağıtım aşamalarıyla ilgili eşleştirmelerden hangisi **yanlıştır**?

- a. Portakalların bakımı ve toplanması dağıtım aşamasıdır.
- b. Tohumlama yapılması üretim aşamasıdır.
- c. Müşterilerin portakalları marketten alması tüketim aşamasıdır.
- d. Toplanan portakalların marketlere ulaştırılması dağıtım aşamasıdır.

24. Hayvancılıkla geçinen bir bölgede, hayvan hastalıkları nedeniyle halk zarar etmektedir. Bu bölge için aşağıdaki meslek dallarından hangisi **öncelikli ihtiyaçtır** ?

- a. Hemşire b. Doktor
- c. Veteriner d. Mühendis

25. Çevre illerin elektrik ihtiyacını karşılamak için baraj kurulan bir şehirde, **aşağıdaki meslek dallarından hangisi öncelikli ihtiyaçtır**?

- a. Mühendis b. Polis
- c. Öğretmen d. İtfaiyeci

EK 5. SOSYAL BİLGİLER TUTUM ÖLÇEĞİ

AÇIKLAMA

Sevgili Öğrenciler,

Bu çalışma sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarınızı belirlemek amacıyla yapılmaktadır. Elde edilecek veriler yalnızca bilimsel bir araştırmada kullanılacağından, isim belirtmenize gerek yoktur. Mümkünse soruları boş bırakmayınız ve her madde için **tek bir seçeneği X işareti** ile işaretleyiniz.

Katkınızdan dolayı teşekkür ederim.

1.Cinsiyetiniz?

() Kız

() Erkek

2.Evinizde bilgisayar var mı?

() Evet, var

() Hayır, yok

4. Günde ne kadar süre internette zaman geçiriyorsunuz ?

() Hiç () 1 saatten az () 1-2 saat arası () 2 saatten fazla

3. Evinizde internet var mı ?

() Evet, var

() Hayır, yok

5.Bilgisayar ve interneti hangi amaçlar için kullanıyorsunuz ? (?)

() Kullanmıyorum () Ödev ve araştırma yapmak için () Oyun ve eğlence için () Diğer amaçlar

	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Biraz katılmıyorum	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği					
1. Sosyal bilgiler dersinin çevre bilinci kazanmamda etkili olduğuna inanıyorum.	1	2	3	4	5
2. Sosyal bilgiler dersinin günlük yaşamda kullandığımız bilgileri öğrettiğini düşünüyorum.	1	2	3	4	5
3. Sosyal bilgiler dersinde öğrendiklerimin gerçek yaşama ilişkin bilgilerimi artırdığını düşünüyorum.	1	2	3	4	5
4. Sosyal bilgiler dersinde öğrendiklerimin beni sosyal yaşama hazırladığını düşünüyorum.	1	2	3	4	5
5. Sosyal bilgiler dersinde kullandığım yazılı kaynakların araştırma becerimi geliştirdiğine inanıyorum.	1	2	3	4	5
6. Sosyal bilgiler dersinde okumak, yazmak ve anlatmak hoşuma gitmeyen çalışmalardır.	1	2	3	4	5
7. Sosyal bilgiler dersinde merak ettiğim konuları öğreniyorum.	1	2	3	4	5

8. Sosyal bilgiler dersi benim en çok sevdiğim derstir.	1	2	3	4	5
9. Sosyal bilgiler dersinde öğrendiğim bilgilerin geleceğime yön vereceğine inanıyorum.	1	2	3	4	5
10. Sosyal bilgiler dersi konularının hayata bakışım üzerinde etkili olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
11. Sosyal bilgiler dersinde öğrenilen bilgilerin herkesin ihtiyacı olan bilgileri içerdiğini düşünüyorum.	1	2	3	4	5
12. Sosyal bilgiler dersi konuları beni düşünmeye yönlendiriyor.	1	2	3	4	5
13. Sosyal bilgiler dersinde tarih konularını öğrenmek çok hoşuma gidiyor.	1	2	3	4	5
14. Sosyal bilgiler dersi bende güzel duygular uyandırıyor.	1	2	3	4	5
15. Sosyal bilgiler dersinde öğrendiklerimin kendime olan güven duygumu artırdığını düşünüyorum.	1	2	3	4	5
16. Sosyal bilgiler ile ilgili kitap, dergi, ansiklopedi, İnternet vb. yayınları okumayı seviyorum.	1	2	3	4	5
17. Sosyal bilgiler dersinde tarihleri ezberlemekte çok zorlanıyorum.	1	2	3	4	5
18. Sosyal bilgiler dersi konularının zorluğu nedeniyle en fazla korktuğum derstir.	1	2	3	4	5
19. Sosyal bilgiler dersi konularının çok karışık ve zor olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5

EK 6. BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÖĞRETİM MATERYALİ

Çoğumuz "İssız bir adaya düşseydiniz yanınıza alacağınız üç şey ne olurdu?" sorusuyla karşılaşmışızdır. Bu durumda olan bir kimse sizce yanına fotoğraf makinesi mi yoksa çakmak mı almalıdır ?

GERİ

İLERİ

İnsanların günlük hayatta birçok isteği vardır. Bu istekler bazen açlığımızı yatıştırmak için yiyeceğimiz bir poğaçaya olabilir.

Bazen de kış soğuşundan korunmak için bir kazağa ihtiyaç duyarız. Bunun yanı sıra kış için gerekli olmayan ama görünüşünü çok beğendiğimiz bir tişörte de sahip olmak isteyebiliriz. İsteklerimiz sınırsızdır ancak bunlar karşılanmadığında yaşamımız tehlikeye düşmez.

Haydi hep beraber Ahmet ile Ayşe'ye bir kulak verelim.

GERİ

İLERİ

İzlediğiniz animasyonda Ayşe süt alırken neye dikkat etmiştir?

- A) Fiyatına
- B) Üretim ve son kullanma tarihine
- C) Sütün kutusuna
- D) Sütün litresine

EK 7. UYGULAMA SIRASINDA ÇEKİLEN FOTOĞRAFLAR

BDÖ uygulaması öncesi laboratuvar düzeni

BDÖ Uygulaması

BDÖ Uygulaması

BDÖ Uygulaması

EK 8. DERS PLANLARI

1. HAFTA DERS PLANI	
Dersin Adı	Sosyal Bilgiler
Sınıf	4
Öğrenme Alanı	Üretim, Dağıtım ve Tüketim
Ünite	Üretimden Tüketime
Kazanım(lar)	1. İstek ve ihtiyaçlarını ayırt eder. 2. İhtiyaçlarından hareket ederek insanların temel ihtiyaçları hakkında çıkarımlarda bulunur. 3. Mevcut kaynaklarla ihtiyaçlarını ilişkilendirir.
Süre	40'+40'+40'+40'
Kavramlar	İstek , ihtiyaçlar, ücret, gelir, gider, para
Strateji-Yöntem-Teknikler	Bilgisayar destekli öğretim yöntemi
Doğrudan verilecek değer	Temizlik, sağlıklı olmaya önem verme
Diğer Derslerle İlişkilendirme	Matematik dersi “Doğal Sayılarla Toplama İşlemi” alt öğrenme alanı (1.kazanım) Matematik dersi “Doğal Sayılarla Çıkarma İşlemi” alt öğrenme alanı (1. kazanım)
Ara Disiplinlerle İlişkilendirme	<i>Girişimcilik:</i> Gereksinim ile istek arasındaki farkı açıklar. <i>Girişimcilik:</i> Kaynakları doğal, insan ve kapital olarak sınıflandırır.
ÖĞRENME ÖĞRETME SÜRECİ	
<p>Öğrenciler bilgisayarlarında “İsteklerimiz ve İhtiyaçlarımız” konulu materyali açarak derse başlarlar. Dünyanın farklı ülkelerinden fotoğraflar kullanarak yiyecek, giyecek ve barınmanın insanların temel ihtiyaçları olduğu görsellerle vurgulanır. Böylece öğrencilerin insanların temel ihtiyaçları hakkında çıkarımda bulunmaları sağlanır. İnsanlar için hem istek hem de ihtiyaç olabilecek örnekler verilir ve ihtiyaçlarla istekleri ayırt etmenin önemi üzerinde durulur.</p> <p>“Hesaplı Yaşıyoruz” konusu önemli kaynaklardan biri olan “para” ile ilgilidir. Bu konuda bütçe, ücret, gelir-gider ve tasarruf kavramları yer almaktadır. Öğrencilerden kendi harcamalarını ya da ailelerinin harcamalarını planlamaları istenir. Örnek bir gelir-gider planı incelenir ve bu doğrultuda kendilerinin de bir bütçe planı oluşturmaları istenir.</p> <p>“İsteklerimiz ve İhtiyaçlarımız” konusu videolar ve animasyonlarla devam eder. Değerlendirme: Konu bittikten sonra öğrenci değerlendirme bölümüne geçer. Burada soruları cevaplandırır ve anında “doğru ya da yanlış” diye dönüt alır. Yanlış cevapları veya anlamadığı konuyu tekrar dinleyerek konuyu öğrenme fırsatı bulur.</p>	

2. HAFTA DERS PLANI	
Dersin Adı	Sosyal Bilgiler
Sınıf	4
Öğrenme Alanı	Üretim, Dağıtım ve Tüketim
Ünite	Üretimden Tüketime
Kazanım(lar)	4. Satın alacağı ürünleri belirlenen standartlara göre değerlendirir.
Süre	40'+40'+40'
Kavramlar	Ürün
Strateji-Yöntem-Teknikler	Bilgisayar destekli öğretim yöntemi
Doğrudan verilecek değer	Temizlik, sağlıklı olmaya önem verme
Diğer Derslerle İlişkilendirme	
Ara Disiplinlerle İlişkilendirme	<p><i>Rehberlik ve Psikolojik Danışma:</i> Karar vermenin önemini açıklar, kendisi ile ilgili kararlar verir.</p> <p><i>İnsan Hakları ve Vatandaşlık:</i> Tüketici olarak haklarını bilir ve kullanır, tüketici olarak hakları ihlal edildiğinde yasal yollardan haklarını arar, aldığı ürünlerin son kullanma tarihine dikkat etmenin bir tüketici hakkı olduğunu fark eder.</p>
ÖĞRENME ÖĞRETME SÜRECİ	
<p>Öğrenciler bilgisayarlarında “Alışverişeyim” konulu materyali açarak derse başlarlar.</p> <p>Hangi ürünlerde, hangi konulara dikkat edecekleri ve bir fiyat etiketinin ürünlerin üretim ve son kullanma tarihlerini gösteren ve üretim ve son kullanma tarihine dikkat etmenin önemi içeren konuyu dinler ve videoları izlerler.</p> <p>“Amblemler” etkinliğinde öğrencilerinin satın aldıkları ya da alacakları ürünleri dikkatli incelemeleri ve ambalaj üzerinde yer alan işaretleri fark etmeleri amaçlanmaktadır.</p> <p>Değerlendirme: Konu bittikten sonra öğrenci değerlendirme bölümüne geçer. Burada soruları cevaplandırır ve anında “doğru ya da yanlış” diye dönüt alır. Yanlış cevapları veya anlamadığı konuyu tekrar dinleyerek konuyu öğrenme fırsatı bulur.</p>	

3. HAFTA DERS PLANI	
Dersin Adı	Sosyal Bilgiler
Sınıf	4
Öğrenme Alanı	Üretim, Dağıtım ve Tüketim
Ünite	Üretimden Tüketime
Kazanım(lar)	5. bilinçli tüketici olarak haklarını kullanır.
Süre	40'+40'+40'
Kavramlar	Ekonomi, ücret, pazar.
Strateji-Yöntem-Teknikler	Bilgisayar destekli öğretim yöntemi
Doğrudan verilecek değer	Temizlik, sağlıklı olmaya önem verme
Diğer Derslerle İlişkilendirme	
Ara Disiplinlerle İlişkilendirme	<i>İnsan Hakları ve Vatandaşlık</i> : Tüketici olarak haklarını bilir ve kullanır, tüketici olarak hakları ihlal edildiğinde yasal yollardan haklarını arar, aldığı ürünlerin son kullanma tarihine dikkat etmenin bir tüketici hakkı olduğunu fark eder.
ÖĞRENME ÖĞRETME SÜRECİ	
<p>Öğrenciler bilgisayarlarında “Bilinçli Tüketici Miyiz ?” konulu materyali açarak derse başlarlar.</p> <p>Tüketici haklarının yasalarla güvence altına alındığını ancak tüketicilere de sorumluluklar düştüğü belirterek bir tüketici olarak sorumluluklarının neler olduğu hatırlatılır. Garanti belgesi ve kullanım kılavuzu örneklerini incelerler ve garanti belgesinin hangi ürünlerde, neden gerekli olduğunu kavrarlar.</p> <p>Bir kullanım kılavuzundaki açıklamalardan yola çıkarak buradaki talimatlara uyulmadığında tüketicilerin ne gibi sorunlarla karşılaşabileceği örnek bir video ile öğrencilere aktarılır. İnternete yönlendirilerek Sanayi ve Ticaret Bakanlığının internet sayfasında yer alan alışverişin yapılması sırasında izlenmesi gereken adımları incelemeleri istenir. Tüketici şikâyetleri için, Alo 177’yi arayabilecekleri hatırlatılır.</p> <p>“Bilinçli Tüketici Miyiz” konusu videolar ve animasyonlarla devam eder.</p> <p>Değerlendirme: Konu bittikten sonra öğrenci değerlendirme bölümüne geçer. Burada soruları cevaplandırır ve anında “doğru ya da yanlış” diye dönüt alır. Yanlış cevapları veya anlamadığı konuyu tekrar dinleyerek konuyu öğrenme fırsatı bulur.</p>	

4. HAFTA DERS PLANI	
Dersin Adı	Sosyal Bilgiler
Sınıf	4
Öğrenme Alanı	Üretim, Dağıtım ve Tüketim
Ünite	Üretimden Tüketime
Kazanım(lar)	6. Kullandığı bazı ürünlerin üretim, dağıtım ve tüketim ağını oluşturur.
Süre	40'+40'+40'
Kavramlar	Ekonomik faaliyet, iş bölümü, üretim, dağıtım, tüketim, ticaret, pazar.
Strateji-Yöntem-Teknikler	Bilgisayar destekli öğretim yöntemi
Doğrudan verilecek değer	Temizlik, sağlıklı olmaya önem verme
Diğer Derslerle İlişkilendirme	Matematik dersi “Sütun Grafiği” alt öğrenme alanı (1 ve 2. kazanımlar) Fen ve Teknoloji dersi “Maddeyi Tanıyalım” ünitesi (4.1 kazanımı)
Ara Disiplinlerle İlişkilendirme	<i>Girişimcilik:</i> Ürünlerin farklı üretim şekilleri olduğunu bilir.
ÖĞRENME ÖĞRETME SÜRECİ	
<p>Öğrenciler bilgisayarlarında “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” konulu materyali açarak derse başlarlar.</p> <p>Öğrencilere peynirin üretim, dağıtım ve tüketim aşamalarının farklı mesleklerden kişilerin ağzından anlatıldığı videolar izletilir. Peynirin ham maddesi olan sütün elde edilmesi, çiftlikte çalışan bir kişinin anlatımıyla yer almaktadır</p> <p>“Otomobil Fabrikasındayız” adlı otomobilin üretimden dağıtımına kadar geçirdiği aşamaları anlatan videolar ve animasyonlarla devam eder.</p> <p>Değerlendirme: Konu bittikten sonra öğrenci değerlendirme bölümüne geçer. Burada soruları cevaplandırır ve anında “doğru ya da yanlış” diye dönüt alır. Yanlış cevapları veya anlamadığı konuyu tekrar dinleyerek konuyu öğrenme fırsatı bulur.</p>	

5. HAFTA DERS PLANI	
Dersin Adı	Sosyal Bilgiler
Sınıf	4
Öğrenme Alanı	Üretim, Dağıtım ve Tüketim
Ünite	Üretimden Tüketime
Kazanım(lar)	7. İhtiyaçlarla meslekleri ilişkilendirir.
Süre	40'+40'
Kavramlar	Meslek, emek.
Strateji-Yöntem-Teknikler	Bilgisayar destekli öğretim yöntemi
Doğrudan verilecek değer	Temizlik, sağlıklı olmaya önem verme
Diğer Derslerle İlişkilendirme	
Ara Disiplinlerle İlişkilendirme	<i>Rehberlik ve Psikolojik Danışma:</i> İnsanlarla meslekler arasındaki ilişkiyi kavrar.
ÖĞRENME ÖĞRETME SÜRECİ	
<p>Öğrenciler bilgisayarlarında “Bizim İçin Çalışanlar” konulu materyali açarak derse başlarlar.</p> <p>Bu derste geçmişte çok gözde olan bazı mesleklerin günümüzde yok olmaya yüz tuttuğundan, çağın ihtiyaçlarına göre günümüzde çeşitli mesleklerin ortaya çıktığından söz edilir. Çeşitli meslekler, kişilerin ağızından anlatılmaya devam edilmektedir.</p> <p>Değerlendirme: Konu bittikten sonra öğrenci değerlendirme bölümüne geçer. Burada soruları cevaplandırır ve anında “doğru ya da yanlış” diye dönüt alır. Yanlış cevapları veya anlamadığı konuyu tekrar dinleyerek konuyu öğrenme fırsatı bulur.</p>	

ÖZGEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİSİ

23 Ağustos 1990 tarihinde Trabzon'da doğdu. 2004 yılında Gümüşhane Fevzi Paşa İlköğretim okulundan, 2008 yılında Kartal Y.İ.A. Anadolu Öğretmen Lisesinden mezun oldu. 2008 yılında Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği ABD'yi kazandı. 2009 yılında Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği ABD'ye yatay geçiş yaparak lisans öğrenimini 2012 yılında burada tamamladı. Aynı yıl içerisinde Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde yüksek lisans öğrenimine başladı.

2013 yılında Sakarya Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği ABD de Araştırma Görevlisi olarak göreve başladı.

E-mail: akifhayal@gmail.com